

Cornucopia? Informationssökande i en föränderlig medievärld

En studie om rapporteringen om kriget i Ukraina

Av: Ebba Schullström

Handledare: Gunnar Nygren
Södertörns högskola | Institutionen för journalistik
Kandidatuppsats 15 hp
Journalistik | Höstterminen 2023

Abstract

Since Russia's invasion of Ukraine on 24 of February 2022, Swedish media have covered the war daily. Alongside the traditional media coverage a blog named Cornucopia, written by the author Lars Wilderäng, has gained popularity for its post about the ongoing war. In this study the blog Cornucopia and Sveriges Television's, the Swedish public service television company, written live reporting are subject to textual- and quantitative analysis. The research question in this paper is what differs the two in framing, use of sources and interaction between writer and reader and amongst readers. The theoretical framework consists of framing, Digital Media Logic, Social News Logic and Social witnessing.

The result shows that Sveriges Television, SVT, mostly use news agencies and statements made by Ukrainian politicians as source of information. Wilderäng mostly collects information from Twitter/X and the linked Twitter-accounts are often run by anonymous users. While the reporting on Cornucopia describes the harsh everyday reality of war SVT focuses more on economic support and sanctions against Russia. SVT has outsourced the interaction to social media platforms. Cornucopia on the other hand, has kept the interaction on the website and its comment field is frequently used.

Keywords: Cornucopia, Sveriges Television, Ukraine, live reporting, interaction, source, framing

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
2. Syfte och frågeställningar	2
3. Bakgrund	2
3.1 Cornucopia	2
3.2 SVT, Senaste nytt om kriget i Ukraina	3
3.3 Sociala medier	4
3.4 Interaktion och källor	5
4. Tidigare forskning	6
4.1 Krigsrapportering historiskt	6
4.2 Rapportering om kriget i Ukraina	7
4.3 Svenskarnas nyhetsvanor	8
4.4 Telegram	9
4.5 Open source intelligence	9
5. Teori	10
5.1 Gestaltningsteori	10
5.2 Digital medialogik	11
5.3 Social nyhetslogik	12
5.4 Digitala vittnesmål	13
6. Metod	14
6.1 Urval – Cornucopia och SVT	14
6.2 Kvantitativ undersökning	16
6.2.1 Urval kvantitativ innehållsanalys	18
6.2.2 Reliabilitet	19
6.2.3 Metodkritik, kvantitativ innehållsanalys	20
6.3 Kvalitativ undersökning	21
6.3.1 Urval kvalitativ innehållsanalys	22
6.3.2 Reliabilitet	23
6.3.3 Metodkritik, kvalitativ innehållsanalys	23
7. Resultat	24
7.1 Kvantitativ innehållsanalys	24
7.1.1 Referenser till plattformar	25
7.1.2 Avsändare på Twitter/X	26
7.1.3 Innehållet i källan	27
7.2 Kvalitativ innehållsanalys	28
7.2.1 Senaste nytt om kriget i Ukraina	28

7.2.2 Cornucopia	31
7.2.3 Interaktion på sociala medier	34
8. Analys	35
8.1 Personligt tilltal och indirekt kritik	35
8.2 Skillnader i källanvändningen	37
8.3 Cornucopia behåller interaktionen	39
9. Slutsatser och diskussion	41
9.1 Diskussion	43
9.2 Förslag till vidare forskning	45
10. Referenser	47
Bilaga 1, Kodschema kvantitativ innehållsanalys	52
Bilaga 2, Kodschema kvalitativ innehållsanalys	55

1. Inledning

Sedan Ryssland inledde sin fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har rapportering om kriget varit ett dagligt inslag på alla stora svenska nyhetsredaktioner. Både i TV, tidningar och radio kommenterar experter utvecklingen regelbundet. Allmänintresset tycks stort och rapporteringen har även lämnat de traditionella medierna. Författaren Lars Wilderäng (2023a) driver en svensk blogg om kriget i Ukraina vid namn *Cornucopia*. Wilderäng uppdaterar bloggen varje dag flera gånger om dagen. I mars 2022 hade han 600 000 dagliga besökare (Sprangers, 2022). Samtidigt har flera traditionella medier utökat sitt webbaserade utbud med liveflöden om kriget som uppdateras kontinuerligt och som är tillgängligt även för läsare som inte prenumererar (Sveriges Television [SVT], 2023a; Svenska Dagbladet, 2023; Dagens Nyheter, 2023).

Krigsrapporteringen sker i en tid då sociala medier har förändrat medielandskapet. Idag kan både de stridande parterna, Ukrainas civilbefolkning och myndigheter förmedla sina budskap till hundratusentals individer utan att gå igenom traditionella medier. Mycket information från fronten kommer från den krypterade chatten Telegram (Korshak, 2023). Samtidigt sprider ryska statliga aktörer medvetet falsk information för att påverka både Ukrainas befolkning och omvärlden. Även Ukraina sprider aktivt sitt perspektiv på kriget (Soldatenko, 2022). Då rysk informationspåverkan försöker sänka det generella förtroendet för medier och underminera människors tro på information är det av vikt både att vara källkritisk och att bevara en källtilltro (Wagnsson, 2023).

Det som intresserar med *Cornucopia* är att det är en typ av mediehybrid – nyhetssammanfattning och sociala medier möter analys. På bloggen förekommer många länkar till sociala medier och resonemang kring innehållet. Till det kommer också analysdelen som på flera sätt är motsatsen till snabba nyheter. Vad är det då som lockar läsare att följa händelseutvecklingen genom alternativa medier snarare än traditionella medier? Hur skiljer sig bloggen med dess frekventa informativa uppdateringar, från *Sveriges Televisions* skriftliga liverapportering?

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka vilka likheter och skillnader som finns mellan bloggen *Cornucopia* och traditionella medier gällande rapporteringen om kriget i Ukraina. Det mediebolag som valts ut för jämförelsen är *Sveriges Television* och deras skriftliga liverapportering *Senaste nytt om kriget i Ukraina* (SVT, 2023a). *SVT* skriver, i likhet med *Cornucopia*, flera korta inlägg om kriget varje dag. *SVT* och *Cornucopia* refereras nedan till som *medier*.

För att kunna analysera likheter och skillnader i rapporteringen kommer ett urval av mediernas skriftliga innehåll att undersökas genom textanalys. Vilken typ av källor som medierna använder samt på vilket sätt som källorna kommenteras kommer också att undersökas. I studien kommer det även att undersökas vilka möjligheter läsarna har att interagera på. Syftet med att undersöka mediernas källanvändning samt läsarnas möjlighet till interaktion är att vidare undersöka mediernas likheter och skillnader. Följande frågeställningar kommer att undersökas:

- Vilka likheter och skillnader finns mellan rapporteringen på bloggen *Cornucopia* och rapporteringen på *SVT* gällande hur kriget i Ukraina gestaltas?
- Vilken typ av källor använder *Cornucopia* och *SVT* vid rapportering om kriget i Ukraina?
- På vilket sätt kommenterar eller problematiserar medierna de angivna källorna?
- På vilket sätt interagerar skribenten och läsarna på *Cornucopia* respektive *SVT*?

3. Bakgrund

3.1 Cornucopia

Författaren Lars Wilderäng har drivit bloggen *Cornucopia* sedan 2008. På bloggen skriver han om kriget i Ukraina, ekonomi, försvar, beredskap för kriser och energi. *Cornucopias* underrubrik är *Evig tillväxt i en ändlig värld?*. *Cornucopia* är italienska och översätts på svenska till ymnighetshorn (Nationalencyklopedin [NE], 2023a). Uttrycket kommer från den klassiska mytologin där ymnighetshornet var en aldrig sinande källa till föda eller rikedomar (NE, 2023b). Hornet kan anses vara en liknelse för överflöd.

Wilderäng gav ut sin första bok 2011 och han beskriver själv sina böcker som ”technothrillers, sciencefictionromaner eller thrillers” (Wilderäng, 2023b). Flera av böckerna utspelar sig under krig eller katastrofliknande tillstånd. I Wilderängs debutroman *Midvintermörker* saboterar Ryssland gasledningen Nord Steam och i boken *Höstregn* från 2018 invaderar Ryssland Ukraina (Orrenius, 2022). Wilderäng titulerar sig författare och bloggare och utger sig varken för att vara expert eller journalist. I en intervju med TV4 får han en direktfråga om han är expert på konflikten och han svarar då att det är en titel konstruerad av medierna och att det finns andra som är mycket bättre (TV4, 2022). På bloggens beskrivning står:

”Bloggens ambition är att ha fel i allt. Genom att skriva om potentiella problem innan de uppstår eller förvärras kanske vi kan undvika dem eller reducera deras konsekvenser.”
(Wilderäng, 2023a)

Wilderäng är ansvarig utgivare för *Cornucopia*. Bloggen utges av förlaget *Ängsjödal Text* och då förlaget är registrerat hos Myndigheten för Radio & TV, omfattas bloggen av källskydd (Wilderäng, 2023a). I december 2023 hade *Cornucopia* strax över 370 000 unika besökare (Wilderäng, 2023a). På bloggen förekommer både skrivna och fristående annonser.

Wilderäng uppmanar sina läsare att fortsätta besöka traditionella mediers plattformar och klicka på artiklar om kriget i Ukraina. Syftet med det, skriver han, är att medier ska fortsätta rapportera om kriget och att kriget inte ska falla i glömska hos allmänheten och politiker (Wilderäng, 2023c).

På *Cornucopia* förekommer ofta länkar till Twitter/X. Wilderäng kritiserar Twitter/X för att vara fullt av högerextremister, rysstroll och desinformation men skriver att han behöver tjänsten för omvärldsbevakning. Han skriver: ”Twitters uppgång och fall visar tydligt att om du inte har din egen plattform lever ditt engagemang i sociala medier på lånad tid. Jag har bloggen, som är och förblir min primära plattform och den lever vidare oavsett vad senaste inne-socialamedierna heter.” (Wilderäng, 2023e)

3.2 SVT, Senaste nytt om kriget i Ukraina

SVT utgör tillsammans med *Sveriges radio* och *Sveriges Utbildningsradio, UR*, svenska public service (Myndigheten för press, radio och tv, u.å.). Public service finansieras av staten genom skatter och verksamheten kan översättas till ”i allmänhetens tjänst” (Håkansson, 2019). Public services verksamhet regleras av lagar

och i sändningstillståndets regler står att innehållet ska vara sakligt och opartiskt (Myndigheten för press, radio och tv, u.å.).

Från svt.se går liveflödet att nå genom att scrolla till den sektion som heter *Kriget i Ukraina* och trycka på artikeln som heter *Liverapport*. Beroende på vilka andra artiklar som publicerats under dygnet kan liveflödet finnas högt upp eller långt ner på förstasidan. Vid krigets början fanns det alltid en länk till liverapporteringen högst upp på hemsidan. Under november och december 2023 har det även funnits ett liveflöde för kriget mellan Hamas och Israel (SVT, 2023c). Även sportredaktionen använder sig av liveflöden och har under december 2023 skrivit uppdateringar om damernas handbolls-VM (SVT, 2023d). SVT har även tidigare använt sig av liveflöden och hade fram till oktober 2022 ett frekvent uppdaterat liveflöde om coronapandemin (SVT, 2022).

Senaste nytt om kriget i Ukraina skrivs av flera olika journalister och ibland sätter skribenterna sin byline under inläggen.

3.3 Sociala medier

På SVT:s hemsida uppmanar de sina läsare att diskutera innehållet i deras program och artiklar på deras sociala medie-konton. Där anges även vilka regler som gäller för kommentarsfälten på deras sociala medier. SVT uppger att kommentarsfälten modereras manuellt och att kommentarer innehållande hot, förtal, skvaller, hets mot folkgrupp och kampanjande raderas. Det är inte heller tillåtet att i kommentarerna länka till externt material (SVT, 2023b).

Även *Cornucopias* kommentarsfält modereras och bloggen har liknande regler som SVT. Reglerna innefattar även aktivitet av förmodade nättroll och personer som vill föra upp egna ämnen på agendan eller sprida desinformation (Wilderäng, 2023d).

Lars Wilderäng driver Twitter/X-kontot @Cornubot. I beskrivningen av kontot finns det en länk till cornucopia.se. Wilderäng uppdaterar dagligen kontot så att hans senaste inlägg om kriget i Ukraina är fastnålat högst upp. Kontot hade i december 2023 ca 78 000 följare (Twitter, 2023a).

SVT *Nyheter* har ett Twitter/X-konto med samma namn @svtnyheter. I beskrivningen av kontot finns det både en länk till svt.se och till SVT *Nyheters* Instagramkonto. Kontot hade i december 2023 ca 427 000 följare (Twitter, 2023b).

Varken @Cornubot eller @svtnyheter har någon blå verifieringsbock vid sidan av namnet.

*SVT Nyheter*s Instagramkonto svtnyheter hade cirka 276 000 följare i december 2023 (Instagram, 2023a). På kontot lägger *SVT* upp inlägg om diverse olika ämnen och läsare har möjlighet att kommentera inläggen. *SVT* har sparat vissa händelser under *Ukrainakriget*. Videoklippen går att se om man går in på kontots förstasida. Händelser går vanligtvis endast att se ett dygn men om de sparas går de att se fram tills att de raderas av kontot. Intill *Ukrainakriget* finns det händelser om *Ekonomi* och *Våldsvågen*. När det sparade materialet från *Ukrainakriget* granskades var det 24 veckor sedan någon ny händelse lades upp.

Även Wilderäng har ett Instagramkonto – larswilderang (Instagram, 2023b).

Wilderäng hade i december 2023 strax under 5000 följare. På kontot lägger han upp bilder på sin arbetsplats för dagen. Vissa dagar är det med ett digitalt bokmanus framför en brasa och andra dagar är han på bokmässa eller håller föredrag. Under beskrivningen av kontot finns en länk till *Cornucopia*.

Både Lars Wilderäng och *SVT Nyheter* har Facebooksidor. Förhållandet mellan antalet följare är liknande som på Instagram. *SVT Nyheter* hade under december 2023 strax under 250 000 följare och Wilderäng hade 11 000 följare (Facebook, 2023a; Facebook, 2023b). *SVT Nyheter* länkar till egna artiklar flera gånger varje dag. Wilderäng lägger ut liknande inlägg som på Instagram.

SVT Nyheter har även ett konto på TikTok. Kontot hade i december 2023, 93 100 följare (TikTok, 2023).

3.4 Interaktion och källor

Ledin och Moberg (2019) liknar interaktion med samspel och växelverkan. De menar att en svårighet i relationsbyggandet mellan skribent och läsare är att medietexter riktar sig till många läsare samtidigt. Då läsarna ofta är okända under skrivandeprocessen måste skribenten föreställa sig sin publik och förlita sig på de språkliga resurser som kan användas för att försöka skapa en relation till läsaren. Frågor och uppmaningar som kräver något av läsaren, är exempel på medel som kan öppna upp för en dialog med läsaren. En text med sådana formuleringar har enligt Ledin och Moberg bättre förutsättningar till relationsbyggande än en text som bara påstår något om omvärlden. Andra exempel som tas upp är texter som uttrycker

känslor genom värdeord och omdömen. Ironi, överdrifter, retoriska figurer och att använda pronomen i tilltalet så som *ni* och *jag* kan också bjuda in till dialog. Slutligen lyfts referenser till personer, platser och tider (till exempel igår eller i morse) fram som sätt att stärka känslan av samhörighet (Ledin & Moberg, 2019).

Ekman (2019) kallar källorna inom nyhetsproduktion för journalistikens råmaterial. De utgör en grundförutsättning för nyhetsproduktionen. Han skriver att det länge varit en publicistisk måttstock att ett journalistiskt arbete bör baseras på minst två av varandra oberoende källor. En källa kan vara både skriftlig och muntlig. Källor kan även delas in i kategorier beroende på om den som uttalar sig representerar en organisation eller uttalar sig som privatperson. En talesperson för en organisation kallas för officiell källa. Ekman skriver ”Officiella källor med stora resurser och makt kan ta till vara journalistikens oavbrutna behov av information.” (2019, s. 158). Högt uppsatta politiker brukar kallas för elitkällor (Ekman, 2019).

4. Tidigare forskning

4.1 Krigsrapportering historiskt

För att förstå hur krigsrapporteringen förändrats i modern tid behöver man gå tillbaka till tidigare krig. Knightley (2004) skriver i sin bok *Krigets första offer är sanningen* att klimatet för krigskorrespondenter förändrades efter Vietnamkriget. Från att journalister villkorlös fått följa med trupper i deras vardag började informationen och tillgången begränsas kraftigt.

Matheson och Allan (2009) skriver i boken *Digital War Reporting* att internet fick en framträdande roll i rapporteringen om Kosovokrigen 1999. Den då moderna tekniken med bärbara datorer, mobiltelefoner samt utrustning för ljudupptagning och video förändrade rapporteringen och gjorde att läsarna kom närmare striderna. Publiken kunde för första gången i realtid få uppdateringar från krigszonen. Material som visade kriget spreds genom epost och krigsrapporteringen publiceras bland annat i dåtidens digitala dagböcker. Begreppen blogg och krigsblogg introducerades några år senare. Journalister kunde även använda internet både för att söka fram bakgrundsinformation, hitta ögonvittnen och interagera med läsarna (Matheson & Allan, 2009, s. 28–29).

Knightley skriver att det är svårt som journalist att förhålla sig till officiella uttalanden med distans. Än svårare är det om det är den enda informationen som

finns att tillgå (Knightley, 2004, s. 472). Krigsrapportering på plats kan även begränsas helt. Matheson och Allan tar upp ett exempel där Israel 2009 i ett initialt skede av en upptrappad konflikt bombade en tv-station i Gaza och förbjöd utländska journalister att ta sig in i det aktuella området (2009, s.10).

4.2 Rapportering om kriget i Ukraina

För att bättre förstå dagens krigsrapportering kan de händelser som föregick kriget i Ukraina analyseras. I myndigheten för samhällsskydd och beredskaps, MSB, rapport *Ukraina och informationskriget – journalistik mellan ideal och självcensur* (Nygren & Hök, 2016) undersöks rapporteringen från 2014 om Rysslands annektering av de ukrainska områdena Donetsk och Luhansk. I rapporten analyseras krigsrapporteringen från både ukrainska-, ryska-, polska- och svenska medier. Som titeln indikerar är det många aktörer som försökt förmedla sin version av kriget och dess orsaker. Flera intervjuade svenska journalister beskriver ett flöde av ”en enorm mängd desinformation från bägge sidor” (Nygren & Hök, 2016, s. 189). Nygrens studie av svenska mediers rapportering visade att bakgrunden till konflikten och händelsernas sammanhang inte redovisats vilket gör det svårt för läsarna att förstå konflikten.

För att sätta denna studie i en kontext har svensk forskning om rapporteringen om kriget i Ukraina undersökts. Nygren och Widholm (2022) har i studien *Hur vet medierna? Källkritik och desinformation i bevakningen av kriget i Ukraina 2022* undersökt hur den svenska rapporteringen om kriget i Ukraina såg ut under krigets första sex veckor. I studien undersöks vilken typ av källor som används, om källorna kommenteras i texten och i vilken mån ämnet desinformation behandlas. Studien visar att svenska medier i stor utsträckning använde sig av material från utländska nyhetsbyråer. 91 procent av de analyserade artiklarna producerades på redaktionen och byggde enbart på material från nyhetsbyråer och internationella medier. Författarna konstaterar att journalister, vid användning av materialet, litar på att verifieringen av informationen är gjord av andra. De vanligaste källorna för de nyhetshändelser som undersöktes var politiker från västvärlden och ukrainska politiker. Att använda material från sociala medier är vanligt förekommande. Vid rapporteringen om massakern i Butja användes sociala medier som källa i en tredjedel av artiklarna. Vid rapporteringen om eventuell användning av kemiska- och biologiska stridsmedel användes sociala medier som källa i 42 procent av all

rapportering. Det vanligaste innehållet från sociala medier var politiker som kommenterat händelser (Nygren & Widholm, 2022).

En viss rundgång kunde skönjas i den svenska rapporteringen då en fjärdedel av alla mediereferenser var till andra svenska medier. Endast 5 procent av mediekällorna var ukrainska medier (Nygren & Widholm, 2022).

Nygren och Widholm (2022) skriver att svenska medier använde sig i huvudsak av ukrainska källor vid rapportering om militära förluster. Ryska källor användes sällan. Författarna konstaterar även att det är en välkänd strategi att överdriva motståndarens förluster och tona ned de egna förlusterna. Studien visar att det är vanligt förekommande inom den svenska rapporteringen att skriva att den uppgivna statistiken har låg trovärdighet och låta en expert uttala sig om siffrorna.

4.3 Svenskarnas nyhetsvanor

För att undersöka hur pass relevanta de utvalda medierna är har nyligen utkommen forskning om svenskarnas nyhetsvanor använts. Internetstiftelsen (2023) skriver i sin årliga undersökning *Svenskarna och internet* om hur svenskar tar del av samhällsnyheter. Mer än hälften av deltagarna i studien uppgav att deras nyhetskonsumtion påverkats av kriget i Ukraina. Var tredje svensk har ökat sin nyhetskonsumtion och var fjärde svensk har blivit mer källkritisk sedan invasionen 2022.

Studien visar att *SVT* är den nyhetskälla som flest svenskar känner tillit för. Svenskar tar del av nyheter främst genom tv-kanaler. Därefter kommer webbplatser och nyhetsappar drivna av *Dagens Nyheter*, *Aftonbladet* och *SVT/Sveriges Radio*. 56 procent använder nyhetsappar och webbplatser för samhällsnyheter.

Av de svenskar som följer någon för att ta del av samhällsnyheter så svarar tre procent att de följer Lars Wilderäng. Det placerar honom på nionde plats på listan över vilka tio personer som flest följer, strax efter Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj. Wilderäng är den femte mest följda bland män vilket motsvarar sex procent. På listan över vilka 10 personer som flest kvinnor följer finns Wilderäng inte med (Internetstiftelsen, 2023).

Den nationella SOM-undersökningen 2022 visade att nio av tio svenskar tog del av nyheter om kriget i Ukraina från dagstidningar, tv eller radio, minst en gång i veckan (Nygren & Widholm, 2023). Tidigare SOM-undersökningar har visat att den svenska

allmänhetens förtroende för traditionella medier ökade under pandemin. Förtroendet var fortsatt förhöjt under 2021 men inte lika högt som under början av pandemin våren 2020. *SVT* och *Sveriges Radio* hade högst förtroende av de svenska medierna. (Andersson, 2021).

4.4 Telegram

Sociala medier är den nyhetsplattform som använts mest i Ukraina sedan kriget bröt ut 2022. Bland de sociala medierna är det chatttjänsten Telegram som används mest (Opora, 2023). Då denna studie behandlar både källanvändning och interaktion och sociala medier spelar en viktig roll inom båda områdena har forskning om Telegram ansetts relevant trots att tjänsten inte används i lika stor omfattning i Sverige.

En studie från maj 2023 visade att två av tre ukrainare använder Telegram (Opora, 2023). Telegram tillhandahåller krypterade chattar gratis för alla användare. I Ukraina används tjänsten både för privata meddelanden och för att ta del av nyheter. Användare kan prenumerera på kanaler som skickar samma meddelanden till hundratusentals användare. Både ukrainska myndigheter och ukrainska nyhetsmedier lägger ut innehåll i kanaler på Telegram (Orlova et al., under utgivning).

I studien *Telegram – den viktigaste plattformen för information i krigets Ukraina* har de 15 största Telegramkanalerna i Ukraina undersökts. Flera av kanalerna är så kallade *aggregatorer* som samlar och publicerar information från andra kanaler. Åtta av de undersökta kontona har anonyma kontoägare. Författarna skriver att anonymiteten gör det svårt för läsare att bedöma innehållet och dess trovärdighet (Orlova et al., under utgivning).

I studien undersöktes även innehållet i de populäraste Telegramkanalerna. Hälften av alla undersökta poster innehöll en typ av nyheter, ofta i form av videoklipp eller bilder. Texten bestod i många fall av en kort kommentar där varken sammanhang eller bakgrund till materialet presenterades. I en majoritet av posterna var språket känslösamt. I hälften av alla poster saknades källor helt och i 22 procent av alla poster förekom källa som ett vattenmärke i bilden (Orlova et al., under utgivning).

4.5 Open source intelligence

OSINT, open source intelligence, är ett uttryck som ofta används för att beskriva material från sociala medier som handlar om kriget. Uttrycket förekommer ofta i

beskrivningarna av Twitter/X-konton och då denna studie behandlar material från dessa konton anses forskning om området relevant att lyfta. Översatt till svenska betyder osint publik- eller tillgänglig underrättelseinformation (författarens övers.). Inom begreppet ryms både videoklipp, information om truppförflyttningar och ögonblicksskildringar. Osint-materialet analyseras i sin tur av både professionella och amatörer som jämför material och sprider sina tolkningar vidare (Limonier, 2022). Limonier (2022) menar att denna typ av information och analys, ofta publicerat anonymt, var av största vikt i krigets initiala skede då många journalister tvingades fly. Publiceringarna gjorde att omvärlden kunde följa händelseutvecklingen på nära håll från ett långt avstånd. Löst sammansatta nätverk av individer har sedan krigsutbrottet fortsatt att analysera och sprida osint-material. Detta gör kriget i Ukraina till ett av de mest väldokumenterade krigen genom tiderna (Limonier, 2022).

5. Teori

För att sätta *SVT* och *Cornucopia* i en kontext och kunna jämföra dessa kommer gestaltningsteori och teorier om medieekologi att användas.

5.1 Gestaltningsteori

Gestaltningsteori kallas även för *framing*. Medan dagordningsteori behandlar *vad* medierna rapporterar om så behandlar gestaltningsteori *hur* ett ämne beskrivs eller porträtteras i medierna. Utgångspunkten för gestaltningsteori är att återgivningar av verkligheten aldrig är objektiva utan påverkas av avsändaren, medvetet eller omedvetet (Shehata, 2019). Shehata (2019) menar att gestaltning i medier innefattar både den journalistiska infallsvinkeln, vilka fakta som lyfts fram, vilka källor som får uttala sig samt hur värdeladdade ord används.

Shehata tar upp att en vanlig indelning av gestaltningar är mellan politiska- eller sakfrågespecifika gestaltningar och generella gestaltningar. Generella gestaltningar går i många fall att applicera på nyhetsrapportering oavsett vilket ämne som avhandlas. Grunden till dessa gestaltningar är journalistiska praktiker och värderingar, som förekommer på redaktionen. Politiska- eller sakfrågespecifika gestaltningar är knutna till vissa ämnen. I grunden bygger dessa gestaltningar på hur ett problem formuleras. Politiska aktörer är intresserade av att förmedla sin bild av problemet och motsättningar mellan olika aktörer kan beskrivas som en gestaltningsskamp (Shehata, 2019, s. 343–345).

En studie gjord av Iyengar (1991) visade på en skillnad i effekter mellan *tematiska* och *episodiska* gestaltningar av samhällsproblem. Episodiska gestaltningar utgjordes av TV-inslag där huvudsakligt fokus låg på enskilda individer eller enstaka händelser. Tematiska gestaltningar satte enskilda händelser i ett större sammanhang och beskrev orsakssamband. Studien visade att medan episodiska gestaltningar väckte engagemang för den enskilda händelsen gjorde tematiska gestaltningar att tittarna i större utsträckning höll politiker ansvariga för det aktuella problemet (Iyengar, 1991).

5.2 Digital medialogik

Forskarna Altheide och Snow (1979) har formulerat en strukturell teori om medielogik och myntat begreppet *media logic* i boken med samma namn. Teorin och begreppet medielogik innefattar kommunikation och processen där medier för vidare information. Det innefattar både medieformatet i sig och hur innehållet i medierna påverkar mottagarna (Altheide, 2015). Inom medielogik läggs stor vikt både vid kommunikationen mellan källan och medierna samt vid interaktionen mellan medierna och mottagaren (läsaren) (Altheide, 2020).

Författarna skriver att syftet med att skapa en teori som kan användas för att bryta ner och analysera medieinnehåll var att avmystifiera och rannsaka massmedier. De menar att det i längden skulle kunna leda till att makten och beslutsfattandet flyttades från medierna tillbaka till samhällets institutioner (Snow & Altheide, 1979). Altheide (2020) har sedan *Media Logic* först publicerades fortsatt att granska medieinnehåll, utveckla teorin och applicera teorin i modern kontext. I *Pandemic in the Time of Trump: Digital Media Logic and Deadly Politics* analyserar han hur president Donald Trump utvecklade sin digitala persona under coronapandemin (Altheide, 2020). Altheide (2013) har även granskat hur retoriken kring terrorhot sett ut i medierna.

Ett nutida exempel på hur medielogik kan appliceras är en analys av Donald Trumps Twitterinlägg. Altheide (2020) konstaterar att trots att bara en femtedel av alla amerikaner använde Twitter/X under Trumps tid som president så spreds Trumps Twitterinlägg genom massmedierna till tre fjärdedelar av alla väljare. Trump kunde på så vis använda sina sociala medie-kanaler för att runda den traditionella nyhetsvärderingen. Altheide använder även den uppdaterade teorin *digital medialogik* (digital media logic) både för att analysera Twitter/X som

kommunikationsform, innehållet i Twitterinläggen samt mottagarnas reaktion (Altheide, 2020).

Alfred Hermida är professor vid University of British Columbia, School of Journalism, Writing, and Media. Han har tidigare arbetat som journalist och forskar bland annat om medieekologi (The University of British Columbia, u.å.). Hermida (2016) menar att sociala medier är en komplex plattform där nyheter både uppstår och sprids. Detta trots att majoriteten inte besöker sociala medier för att ta del av just nyheter. Han menar att sociala medier har blivit en plattform där alla användare både är redaktörer och grindvakt för vilken information som ska få spridning. För journalister blir sociala medier ett arbetsredskap och information hämtad därifrån blir till traditionella nyheter när de skrivs om till artiklar. Dessa kan i sin tur åter delas på sociala medier. Vad som blir en nyhet beror både på själva innehållet, i vilken kontext det utspelar sig och om någon inflytelserik aktör väljer att sprida eller kommentera (Hermida, 2016).

Hermida (2014) beskriver Twitter/X som en viktig informationskälla vid akuta kriser så som naturkatastrofer eller terrorattacker. På Twitter samlas förstahandsinformation, spekulationer, åsikter och känslouttryck.

5.3 Social nyhetslogik

Ulrika Hedman (2019) jämför nyhetslogik, som används för traditionella medier, med sociala medier-logik och konstaterar att det krävs en tredje kategori för nyheter som sprids via sociala medier, *social nyhetslogik*. I sociala medier är nyhetsflödet konstant. Hedman beskriver det som *ambienta nyheter*, som håller läsare ständigt uppdaterade. Då *delningslogiken* på sociala medier premierar innehåll med ett personligt tilltal som väcker känslor behöver nyhetsredaktionerna anpassa innehållet efter plattformen där materialet ska publiceras. Till exempel så kan ett nyhetsinlägg behöva klippas om eller kortas ner så att det passar för sociala medier. Vinkeln på ett inlägg kan också behöva justeras för att klippet ska få uppmärksamhet och spridning. (Hedman, 2019, s. 147) Hedman lyfter fram att en viktig skillnad mellan publiceringen av traditionella medier på traditionella plattformar och sociala medier är att kommunikationen mellan läsare och publicist gått från envägs till tvåvägs. Läsare kan idag via sociala medier både kommentera, reagera på- och dela inlägg. Interaktionen påverkar i sin tur i vilken omfattning inlägget ska visas för andra användare.

Den sociala nyhetslogiken karaktäriseras av att innehållets tilltal är personligt. Distributionen sker löpande på sociala medier och det finns ofta länkar till originalplattformen där en längre version finns. Läsaren har möjlighet att reagera på innehållet och i och med att ett inlägg oftast bara behandlar en nyhet ger det en selektiv exponering av medieplattformens innehåll. Likt hos traditionella medier är det en yrkesperson som producerar innehållet och professionella normer och etiska riktlinjer förväntas följas. Hedman gör bedömningen att produktionen är mindre kostsam än traditionella medier då urvalet styrs av principer för hur materialet ska få så stor spridning som möjligt.

Hedman tar, likt Hermida, upp att redaktioner arbetar med sociala medier på flera olika sätt. De sociala medierna är både en plattform för research, dialog och spridning. De tre utgör tillsammans en del av det redaktionella varumärket. Den tidigare "diarierundan" som journalister gjorde till kommuner och myndigheter har fått en digital motsvarighet på sociala medier (Hedman, 2019, s. 150–151).

Hedman skriver att public service fått mycket kritik från privata utgivare för deras engagemang på sociala medier. Kritiker menar att användningen strider mot kravet på opartiskhet och mot reglerna gällande otillbörligt gynnande av kommersiella intressen. En statlig offentlig utredning publicerad 2018 föreslår att public service bolagens engagemang i sociala medier ska begränsas kraftigt (Kulturdepartementet, 2018).

Hedman och Hermidas teorier behandlar båda sociala medier. Dessa teorier har valts ut dels då interaktionen på sociala medier undersöks i studien och dels för att många av de undersökta källorna kommer från sociala medier.

5.4 Digitala vittnesmål

Hamilton (2016) beskriver utvecklingen av digitala vittnesmål (social witnessing) och deras plats i traditionella medier. Vittnesmålen är ögonblicksbilder ofta filmade av privatpersoner under en pågående händelse. Ett tidigt exempel som tas upp var när aktivisten och journalisten Tim Pool med sin smartphone 2011 filmade och livesände demonstrationen Occupy Wall Street i New York. Hamilton menar att de som tar del av materialet kan få känslan av att de är på plats och att filmade händelser får en högre trovärdighet än skriftliga vittnesmål då tittaren själv kan uppleva och tolka materialet.

Mediebolaget *Vice Medias* produktioner tas upp som exempel på en hybrid mellan medieformat inom nyhetsrapportering. Bolaget har marknadsfört sig som liberala sanningssägare och deras digitala vittnesmål redigeras och publiceras som dokumentärer. Hamilton konstaterar att digitala vittnesmål allt oftare används av traditionella medier och att känslan av verklighetsnära skildringar lockar många. Vidare skriver han att medieformer som är hybrider mellan nyheter och andra kategorier av innehåll, blir allt vanligare. Han argumenterar för att traditionella- och alternativa medier i alltför stor utsträckning har studerats separat när det i själva verket i stor utsträckning förekommer hybrider (Hamilton, 2016).

6. Metod

Innehållsanalys har använts som metod för denna studie. Boréus och Kohl (2018) beskriver innehållsanalys som en metod som används för att systematiskt bryta ner och kategorisera textinnehåll. De skriver att metoden passar för breda studier av större textmaterial och att den kan användas för alla typer av text. Metoden kan användas både kvantitativt och kvalitativt (Boréus & Kohl, 2018). Karlsson och Johansson (2019) beskriver kvantitativ innehållsanalys som en metod som kan användas för att översätta innehållets språkliga uttryck till siffror. Därefter kan man göra statistiska bearbetningar och dra generella slutsatser.

Denna studie består av en metodtriangulering (Karlsson & Johansson, 2019) med två delar, en kvantitativ innehållsanalys och en kvalitativ innehållsanalys. Den kvantitativa innehållsanalysen innefattar forskningsfrågorna ”Vilken typ av källor använder *Cornucopia* och *SVT* vid rapportering om kriget i Ukraina?” samt ”På vilket sätt kommenterar eller problematiserar medierna de angivna källorna?”.

Den kvalitativa innehållsanalysen kompletterar den kvantitativa undersökningen och används för att svara på forskningsfrågorna ”Vilka likheter och skillnader finns mellan rapporteringen på bloggen *Cornucopia* och rapporteringen på *SVT* gällande hur kriget i Ukraina gestaltas?” samt ”På vilket sätt interagerar skribenten och läsarna på *Cornucopia* respektive *SVT*?”. De två metoderna beskrivs separat.

6.1 Urval – *Cornucopia* och *SVT*

Forskningsfrågorna i denna studie kretsar som bekant kring två olika medier, bloggen *Cornucopia* och *SVT*:s skriftliga liverapportering. *Cornucopia* har valts ut då inläggen kombinerar analyser och kommentarer om krigsutvecklingen med mycket

information. Upplägget kan uppfattas som journalistik trots att bloggaren Lars Wilderäng enbart beskriver hemsidan som just en blogg. Som tidigare nämnts uppdateras bloggen varje dag, flera gånger om dagen med korta inlägg. De nyhetsliknande inläggen skiljer *Cornucopia* från andra bloggar.

Det finns flera svenska bloggar som tar upp kriget i Ukraina. Den före detta statsministern och utrikesministern Carl Bildt skriver sporadiskt om kriget och om utrikespolitik generellt på sin blogg *Alla dessa dagar* (Bildt, 2023). På bloggen analyseras världspolitiska händelser bland annat utifrån material från etablerade medier. Hänvisningarna till medier är svepande och det finns få likheter med nyhetsjournalistiken. Journalisten Kalle Kniivilä skriver på sin blogg *glasnost.se* om utvecklingen i Ukraina och Ryssland (Kniivilä, 2023). Bloggen uppdateras några gånger i månaden och inläggen publiceras även som artiklar i *Sydsvenskan* där Kniivilä är verksam. Att jämföra renodlad journalistik med annan journalistik motsvarade inte syftet med studien.

Utländska bloggar med innehåll på engelska var inte aktuellt i urvalet. Mycket information om kriget finns på sociala medier men att göra en jämförelse mellan till exempel material från ett Twitter/X-konto och nyhetsjournalistik framstod som alltför skilda format.

Cornucopia var det medium som först valdes ut och som studien konstruerades kring. Det andra steget i urvalet var att bestämma vilken typ av medium som *Cornucopia* skulle jämföras med. Då det var informationsinhämtningen snarare än själva analysen som framstod som mest intressant valdes fördjupningar så som *Sveriges Radios* program *Radiokorrespondenterna Ryssland bort* (Sveriges Radio, 2023). Det format som var mest likt Wilderängs dagliga uppdateringar var mediernas liveflöden. Liveflödena består av korta skriftliga informativa inlägg och flödet uppdateras löpande under dagen. Några utmärkande skillnader mellan liveflöden och vanliga artiklar är det korta formatet, att det anges tydligt vilken tid som inlägget publicerades och att redaktionerna i stället för att redigera gamla inlägg publicerar nya inlägg med tilläggsinformation.

På sin hemsida *svt.se* uppdaterar *SVT* dagligen, flera gånger om dagen i ett flöde som heter *Senaste nytt om kriget i Ukraina* (SVT, 2023a). Detta upplägg påminner på många sätt om *Cornucopia* varpå en jämförelse skulle vara möjlig.

SVT är inte ensamma om att ha ett liveflöde om kriget i Ukraina. Bland annat har *Dagens Nyheter* har ett liveflöde med samma namn, *Senaste nytt om kriget i Ukraina* (*Dagens Nyheter*, 2023). *Svenska Dagbladet*, *SvD*, har också ett liveflöde med samma namn (*Svenska Dagbladet*, 2023). Varken *SvD*:s eller *DN*:s liveflöden omfattas av betalvägg utan är öppen för alla läsare. Innehållet i de olika liveflödena kan efter en översiktlig jämförelse uppfattas som snarlikt. Vissa dagar är rubrikerna mycket liknande och då flera av medierna hämtar material från nyhetsbyråer är även innehållet i inläggen lika.

SVT valdes då deras hemsida inte har några betalväggar. Trots att de andra medierna inte använder betalvägg för just liverapporteringen skulle läsare kunna tro att materialet var mer svåråtkomligt.

6.2 Kvantitativ undersökning

För att undersöka vilka källor som *Cornucopia* och *SVT* använder samt på vilket sätt källorna kommenteras eller problematiseras, har en kvantitativ innehållsanalys genomförts. Kvantitativ innehållsanalys valdes för att på ett översiktligt sätt kunna kartlägga vilka källor som de båda medierna använder. Att enbart undersöka forskningsfrågorna kvalitativt skulle ha inneburit ett mindre urval där eventuella tillfälliga variationer i publiceringen skulle kunna få större betydelse för resultatet.

Karlsson och Johansson (2019) beskriver utförligt, steg för steg, hur en kvantitativ innehållsanalys kan genomföras. Det första steget är att välja studieobjekt och göra ett urval. (För information om urval se *Urval – Cornucopia och SVT, Urval kvantitativ innehållsanalys* samt *Metodkritik*.) Därefter ska materialet samlas in och man ska säkerställa att man har tillgång till materialet över en längre tid (Karlsson & Johansson, 2019).

Innan studien påbörjades och under pågående studie samlades material in från de båda hemsidorna. Hemsidorna sparades som PDF:er och för att alla inlägg från datumet skulle finnas med i det sparade dokumentet sparades materialet en eller två dagar efter att materialet publicerats.

Nästa steg var att konstruera en kodbok med instruktioner och variabler om mediernas källanvändning. Det moment när materialet och forskningsfrågorna ska brytas ned till kodningsbara frågor, variabler, kallas för operationalisering (Karlsson & Johansson, 2019). Innan studien påbörjades gjordes ett interreliabilitetstest

(Karlsson & Johansson, 2019) där kodboken testades i en pilotundersökning. (Se vidare om pilotundersökning under *Reliabilitet*.)

Variablerna som undersöktes under studien följer nedan i kursivt.

- 1) *Anger skribenten vilka källor som använts?*
- 2) *Finns det länk till källan?*
- 3) *Vilken typ av plattform refererar skribenten till?*
- 4) *Om Twitter/X är plattform, vilket Twitterkonto avses?*
- 5) *Vad är innehållet i källan? Uttalanden- eller material från...*
Beskrivning: Denna fråga avser vem eller vilka det är som uttalar sig. Vilket ämne som behandlas avses inte. För material från sociala medier finns följdfrågan *Vem är avsändare?*
- 6) *Skrivs det ut om uppgifterna verifierats eller om uppgifterna inte är verifierade?*
- 7) *Är skribenterna transparenta med hur uppgifterna verifierats eller varför uppgifterna inte anses vara verifierade?*
- 8) *Kommenteras källornas trovärdighet och i så fall på vilket sätt?*
- 9) *Publiceras information som uttalat obekräftad?*

För fullständigt kodschema och kodningsinstruktioner, se *Bilaga 1*.

För att kunna svara på fråga 3, gällande vilken typ av plattform skribenten refererar till, har länkarna i inläggen undersökts. På många hemsidor har det funnits information om vem som driver plattformen. Detta gäller även för ukrainska medier som i flera fall haft ett urval av information på engelska. Exempel på källor som klassats komma från övriga plattformar är pressmeddelanden direkt från källan och forskningsrapporter.

Fråga 5 *Vad är innehållet i källan? Uttalanden- eller material från...* har en följdfråga som anges i kodschemat och som har använts för vissa länkar till sociala medier. Frågan grundar sig i att material från sociala medier kan vara svårt att kategorisera och har applicerats främst på material från Twitter.

I de fall när det funnits en länk till sociala medier och innehållet i länken inte beskrivits i inlägget, har materialet från länken analyserats. Det har undersökts vem som har publicerat materialet och, i vissa fall, vem som är avsändare. För att

undersöka vem som publicerat inlägget har sökningar gjorts på internet på kontots namn.

Vem som är avsändare har angetts endast då det tydligt framgår. Ett exempel på när denna följdfråga varit applicerbar är när Twitterkonton som drivs av privatpersoner eller svarsalternativ "Okänt ursprung" publicerat videomaterial som skapats av rysk eller ukrainsk militär. För att det ska anses att det tydligt framgår ska materialet ha ett trovärdigt emblem och vara upprättat i en miljö som endast stridande vistas i. Vid tveksamheter har inget svar angetts på denna följdfråga.

Kodning av materialet gjordes manuellt i ett Exceldokument. Under kodningsförfarandet söktes vissa inlägg fram på nytt från internet. Detta för att kunna följa de länkar som fanns i materialet. Inga skillnader mellan det sparade materialet och materialet på webben upptäcktes. *Cornucopias* inlägg går att finna på nätet i sin helhet. *SVT*:s livefeed går inte att läsa i sin helhet utan att klicka sig tillbaka några inlägg i taget. Detta tillvägagångssätt ansågs inte praktiskt genomförbart. Genom att söka på inläggets rubrik och "SVT" i Googles sökmotor gick det att få fram ett inlägg i taget. De inlägg där källorna var länkade eller det fanns rörligt inbäddat material söktes fram.

Efter att cirka 150 enheter hade kodats upplevdes en mättnad i informationsinhämtningen. Inga nya källor eller plattformar upptäcktes därefter utan endast små variationer på tidigare svar. Ytterligare 50 enheter kodades därefter och upplevelsen av att mättnad uppnåtts kvarstod. Under studien kodades material från både *Cornucopia* och *SVT* från samma datum. I slutskedet av kodningen kodades ytterligare tre datum från *SVT* för att antalet inlägg skulle bli jämnt.

6.2.1 Urval kvantitativ innehållsanalys

För att undersöka vilka källor som *SVT* respektive *Cornucopia* använder har 200 inlägg analyserats. 100 inlägg från *SVT*:s sida *Senaste nytt om kriget i Ukraina* och 100 inlägg från *Cornucopias* publiceringar om kriget.

På *SVT* är inläggen tydligt avgränsade. Varje inlägg har en rubrik och högst upp står vilken tid som inlägget publicerades. Vänster om inlägget syns ett vertikalt sträck som slutar där inlägget tar slut. Efter inlägget står vem som skrivit inlägget.

På *Cornucopia* är materialet uppdelat i två olika delar. Överst står en längre text där flera olika ämnen kan behandlas. Därefter följer kortare inlägg med en tydligt

angiven tid när materialet publicerats. Den längre texten har delats in i inlägg utefter styckesindelning och de ämnen som tas upp. De kortare inläggen delas upp utefter vilken tid de publicerades.

De båda mediernas inlägg varierar i längd. *SVT*:s inlägg brukar vara kring 100 ord långa. På *Cornucopia* kan inläggen variera mellan en mening med tillhörande länk och uppåt 150 ord.

Samtliga inlägg som analyserats är från november 2023. De datum som analyserats är 3, 7, 8, 10, 12, samt 14–17 november. Utöver dessa datum har material från *SVT* analyserats från 18, 19 och 20 november. Detta kan benämnas som ett bekvämlighetsurval och följer av flera olika praktiska förutsättningar (se vidare *Metodkritik*). Bekvämlighetsurval innebär att man undersöker de enheter som är mest lättillgängliga (Karlsson & Johansson, 2019, s. 179). Material från *SVT* och *Cornucopia* har genomgående sparats samtidigt. Vid analysen har material från samma datum, från de båda medierna, använts. Syftet med detta är att jämförelsen ska tillförlitlig.

Några av inläggen från de utvalda datumen har sorterats bort. Det gäller dels inlägg med länkar som inte längre går att följa. Vid flera fall har det varit inlägg där skribenten varnat för starka bilder. Inlägg som enbart handlar om insamlingar av bistånd och frivilliga engagemang har också sorterats bort. Den senare kategorin har endast förekommit på *Cornucopia*. *Cornucopia* har då och då inlägg med enbart kommentarer på tidigare publicerad information. Dessa har som rubrik ”KOMMENTAR” och har inte analyserats.

6.2.2 Reliabilitet

Bryman (2016) beskriver reliabilitet som frågan om huruvida samma undersökning hade gett samma resultat om den gjorts på nytt eller om resultatet kan ha påverkats av tillfälligheter och slump. För att öka denna studies reliabilitet har flera åtgärder vidtagits. Innan studien påbörjades konstruerades ett kodschema och ett interkodarreliabilitetstest genomfördes. Karlsson och Johansson (2019) skriver att vid ett interkodarreliabilitetstest är det vanligt att mellan 10 och 15 procent av analysenheterna testas. För denna studie kodades tio inlägg från *SVT* och tio inlägg från *Cornucopia* vilket motsvarar 10 procent av alla analysenheter.

Under testet kodade två personer, författaren och en utomstående, samma material i Excel utifrån kodschemat. Efter att materialet kodats jämfördes resultaten och skillnaderna i svaren markerades. Karlsson och Johansson (2019) skriver att minst 90 procent av svaren bör vara kodade likadant annars behöver kodboken revideras och testet göras om. Endast fyra procent av svaren skiljde mellan respondenterna. Detta är alltså inom den rekommenderade gränsen. Efter att testet genomförts justerades kodschemat något och instruktioner om vad frågorna avsåg lades till. Inför testet gavs vissa instruktioner muntligt, dessa nedtecknades i kodschemat.

På frågan *Vad är innehållet i källan?* lades variabelvärdet ”okänt ursprung” till. Ett förtydligande gällande rysktillsatta ukrainska politiker i ockuperade områden lades till. Dessa ska kodas som ryska politiker trots att de är verksamma på ukrainskt territorium.

Under kodningen av materialet undersöktes innehavare av samma Twitterkonton flera gånger. För att säkerställa att samma svar angetts för samma konto vid samtliga tillfällen filtrerades kontot fram i Excel och svaren jämfördes. Detta var främst aktuellt då ett konto som kodats som ”okänt ursprung” eller ”privatperson”.

6.2.3 Metodkritik, kvantitativ innehållsanalys

I den kvantitativa studien undersöks inte vad de respektive inläggen handlar om utan frågorna behandlar de källor som använts. Det hade varit intressant att undersöka mer ingående vad inläggen handlar om. Svårigheten med en sådan undersökning är att innehållet i inläggen är mycket varierande och att många olika variabelvärden hade krävts. Att undersöka innehållet i inläggen valdes bort då den kvantitativa studien initialt endast var menat som ett komplement till den kvalitativa studien. Att både göra en omfattande kvantitativ studie och en kvalitativ studie uppfattades som alltför omfattande för att vara genomförbart inom ramen för C-kursen i journalistik.

Urvalet som använts för studien är bekvämlighetsurval. Karlsson och Johansson (2019) skriver att nackdelen med bekvämlighetsurval är att det är svårt att veta hur väl urvalet representerar det som undersöks (s. 179). Som tidigare nämnts beror urvalet på flera praktiska faktorer. Traditionella mediers skriftliga liverapportering, även kallat liveflöde, sparas inte på samma sätt som fullständiga artiklar. Alla skriftliga nyhetsartiklar, reportage, insändare och krönikor från traditionella svenska medier sparas i *Mediearkivet Retriver*. Det gäller oavsett om materialet publicerats på webben eller blivit tryckt (Karlsson & Johansson, 2019, s. 177). Liveflöden däremot

sparas inte alls och är därför en svårare publiceringsform att undersöka. Genom hemsidan *Wayback Machine* går det att återskapa visst material från *SVT*:s liveflöde. *Wayback Machine* är ett digitalt arkiv där miljarder hemsidor har sparats, så som de såg ut, när de sparades (Wayback Machine, u.å.). En stor del av de *SVT*-länkar som finns på *Wayback Machine* går inte längre att använda. De länkar som går att öppna är inte längre interaktiva. Det innebär att läsaren bara kan se ett begränsat antal inlägg från det tillfället då sidan sparades. För att kunna läsa innehåll från en hel dag behöver sidan ha sparats vid flera olika tidpunkter samma dag. Samtliga länkar behöver kunna gå att öppna.

Innan studien påbörjades tillfrågades *SVT* om materialet från liveflödet. De svarade att de inte ger ut material från sina interna arkiv eller system.

Det skulle vara intressant att jämföra om liveflödet förändrats från början av kriget till krigets andra år. Det skulle även vara intressant undersöka liverapporteringen under de datum som haft stor betydelse för kriget. Då endast delar av rapporteringen gick att återskapa från *SVT* hade sådana jämförelser kunnat bli missvisande.

6.3 Kvalitativ undersökning

En kvalitativ innehållsanalys har gjorts för att undersöka vilka likheter och skillnader som finns mellan rapporteringen på *Cornucopia* och rapporteringen på *SVT* gällande gestaltningen av kriget. Metoden har även använts för att undersöka på vilket sätt läsarna kan interagera.

Samma material som samlades in för den kvantitativa undersökningen har använts för den kvalitativa undersökningen. En analysenhet i taget har undersökts och svaren har skrivits i ett Word dokument. Ett dokument har upprättats för varje analysenhet. Variablerna för den kvalitativa innehållsanalysen finns i *Bilaga 2*.

Dokumenterna med svar har analyserats genom tematisk analys. Braun och Clarkes (2013) metodbeskrivning för tematisk analys har följts under processen. De skriver att det första steget efter att materialet är insamlat är att koda materialet. Kodningen görs genom att läsa materialet och namnge olika ämnen och tendenser som finns i innehållet. Enstaka meningar kan innehålla flera koder och samtliga noteras (Braun & Clarke, 2013). Kodning kan göras både digitalt och analogt med penna och papper. I denna studie har kodningen gjorts analogt. Kodningen har i denna del varit induktiv utifrån studiens frågeställningar vilket innebär att tendenser identifierats och

namngetts under kodningsprocessen. Efter att materialet kodats har samtliga koder sammanställts för att i nästa steg söka efter gemensamma teman bland koderna. Braun och Clarke skriver att under denna process kan flera olika koder som hänger ihop slås ihop till underteman. Det sista steget därefter är att söka efter övergripande teman (Braun & Clarke, 2013). I resultatet för denna studie har dessa benämnts som huvudteman. Analys av likheter och skillnader mellan medierna gjordes efter att samtliga teman identifierats.

För att undersöka vilka möjligheter en läsare har att interagera med skribenten eller andra läsare har *SVT*:s och Wilderängs sociala mediekonton undersökts. Relevanta inlägg har sparats som PDF:er.

6.3.1 Urval kvalitativ innehållsanalys

Som analysenhet har rapporteringen från hela datum använts. Enstaka inlägg ansågs för korta för att kunna svara på samtliga frågor. Den kvalitativa undersökningen gjordes efter att den kvantitativa undersökningen färdigställts. Under den kvantitativa undersökningen noterades vilka datum det fanns material som skulle vara intressant att undersöka vidare kvalitativt. Dessa noteringar användes för att välja vilka datum som skulle analyseras.

I tre fall har samma datum har analyserats både för *Cornucopia* och *SVT*. Syftet med det var att det skulle gå att jämföra vad medierna rapporterat om de aktuella datumen. De datum som analyserats är 3 november, 8 november samt 12 november 2023. Då *SVT*:s inlägg är något kortare är *Cornucopias* på helgerna och den 12 november var en söndag så har även *SVT*:s inlägg från den 10 november analyserats för att omfattningen av text skulle bli motsvarande. I resultatet har även ett exempel hämtats från *Cornucopias* inlägg den 23 november 2023. Sammantaget har alltså sju analysenheter undersökts.

Urvalet av vilka sociala medier som skulle undersökas gjordes utefter vilka sociala medier som *SVT* och Wilderäng använder. I studien har sju sociala medier-konton undersökts. Plattformarna som undersökts är Twitter/X, Instagram, Facebook och TikTok. Då Wilderäng inte använder TikTok är antalet konton ojämnt.

6.3.2 Reliabilitet

Innan studien påbörjades konstruerades ett analyschema och en pilotstudie genomfördes. Under pilotstudien analyserades material från ett datum från både *Cornucopia* och *SVT*. Efter pilotstudien ströks två frågor; *Vilken är textens huvudsakliga genre?* och *Hur ser plattformen ut där texten publicerades?*. En fråga om hur texten bildsatts lades till. Resultatet från pilotstudien inkluderades senare i studien.

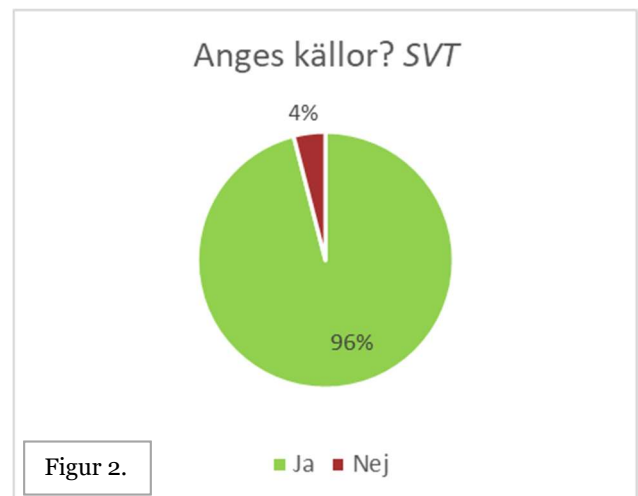
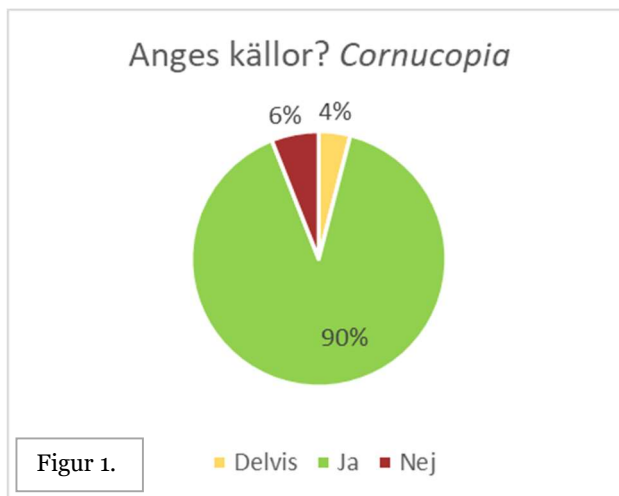
6.3.3 Metodkritik, kvalitativ innehållsanalys

Som tagits upp i metodkritiken för den kvantitativa innehållsanalysen har flera praktiska förutsättningar påverkat insamlingen av material. Initialt var tanken att välja ut några datum som varit av särskild vikt för kriget och jämföra rapporteringen dessa datum. Vid en första genomgång av materialet visade det sig att rapporteringen från dessa datum var mycket omfattande. Det andra alternativet som undersöktes var möjligheten att återskapa en syntetisk vecka. Mot bakgrund av svårigheterna att återskapa materialet från *SVT* beslutades att insamling av material från liveflödet skulle påbörjas samtidigt som studien påbörjades.

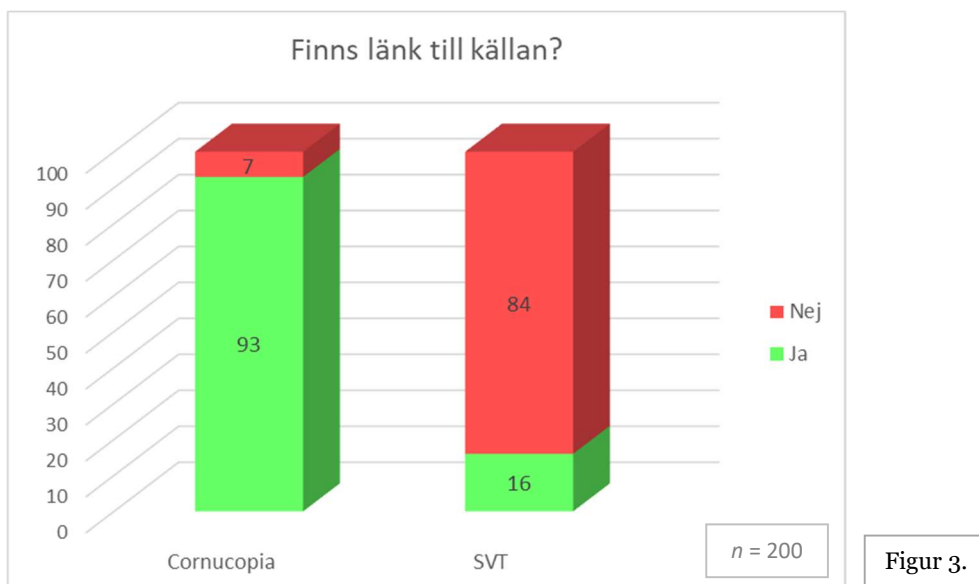
7. Resultat

7.1 Kvantitativ innehållsanalys

Den första frågan i den kvantitativa undersökningen handlade om huruvida skribenten angett källa. Med källa avses vart informationen är hämtad från. Har skribenten till exempel angett en plattform men inte namngett vilken användare som publicerat informationen räknas det ändå som en källa. I *Cornucopias* fall anges källa i 90 procent av alla inlägg. I fyra procent av alla inlägg anges källa delvis och i de resterande sex procenten anges källa inte. *SVT* anger källa i 96 procent av alla inlägg.

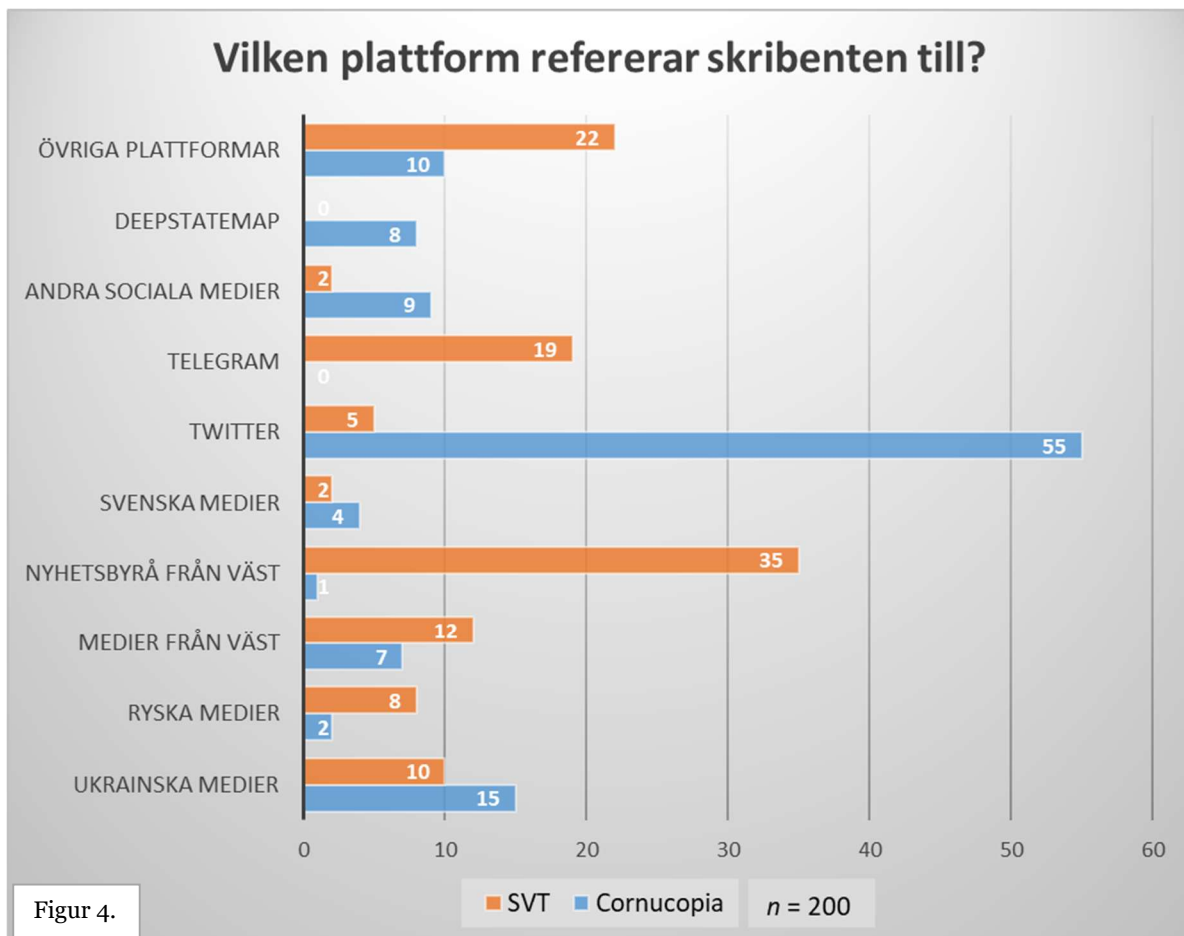

Den andra frågan i undersökningen handlade om ifall det fanns någon länk till den angivna källan. Variabeln användes oavsett vilken källa som angivits. *Cornucopia* länkade vidare till källan i 93 procent av inläggen. *SVT* länkade till källan i 16 procent av inläggen.

7.1.1 Referenser till plattformar

Studien visar att det finns stora skillnader mellan vilka plattformar som SVT och Cornucopia refererar till. *Cornucopia* refererar i en majoritet av inläggen till Twitter/X. Vid 55 tillfällen har information hämtats från Twitter. Det gör Twitter till den plattform som *Cornucopia* oftast refererar till. Den andra vanligaste plattformen som *Cornucopia* använder är ukrainska medier (15 referenser) så som *Kyiv Independent* och det statliga initiativet *United24 media*. SVT har flest referenser till nyhetsbyråer från väst, 35 referenser. Därefter kommer övriga plattformar (22 referenser) och Telegram (19 referenser). *Cornucopia* hänvisar till en nyhetsbyrå vid ett tillfälle och hänvisar inte alls till Telegram. Vissa av de videoklipp som *Cornucopia* refererar till på Twitter kommer från Telegram och har Telegrams logotype i hörnan. Svenska medier var den plattform som sammantaget användes minst. Plattformen Deepstatemap användes av *Cornucopia* vid 8 tillfällen och inte alls av SVT. Deepstatemap är en karttjänst över fronten som uppdateras dagligen och bygger på osint-material.

Kartan visar vilka områden som Ukraina respektive Ryssland kontrollerar och har interaktiva funktioner som påminner om ett strategispel. Deepstatemap baseras på ett samarbete mellan ukrainska myndigheter och ett programmeringsföretag (Deepstatemap, 2023).

Ryska medier användes i låg utsträckning av både *Cornucopia* och *SVT*. Av de plattformar som kategoriserades som övriga plattformar var det huvudsakligen pressmeddelanden och presskonferenser direkt från källan.

7.1.2 Avsändare på Twitter/X

Cornucopia refererar till ett stort antal olika Twitter/X-konton, 32 stycken. I samtliga inlägg där Wilderäng refererade till Twitter fanns en länk till Twitterinlägget. De konton som användes som referens flest gånger var @bayraktar_1love (6 inlägg) och @Heroiam_Slava (5 inlägg). Följande tre konton användes för vardera fyra referenser; @NOELreports, @front_ukrainian och @JayinKyiv. I *Figur 5* har samtliga konton som använts på *Cornucopia* mer än en gång under studien sammanställts. Vid en genomgång av vem som driver kontona och vilka som med andra ord är avsändare av materialet, framkom att de fem mest använda Twitterkontona drivs av anonyma nyhetsaggregatorer. Samtliga anonyma konton har tiotusentals följare på Twitter/X. @NOELreports låg högst av dessa fem och hade i december 2023 över 400 tusen följare (Twitter, 2023c). Material från dessa konton har på frågan om innehåll kodats som okänt ursprung, se vidare nästa sida.

Twitterinläggen innehåller ofta korta videoklipp från fronten. Det kan handla om allt från militära fordon som kört fast i leran, nya vapensystem och vargar som ylar samstämmigt med flyglarmet. Många gånger är innehållet av sådan karaktär att det

Twitterkonto	Antal referenser	Ägare av kontot
@bayraktar_1love	6	Anonym nyhetsaggregator
@Heroiam_Slava	5	Anonym nyhetsaggregator
@NOELreports	4	Anonym med konton på flera sociala medier
@front_ukrainian	4	Anonym nyhetsaggregator
@JayinKyiv	4	Anonym nyhetsaggregator
@KyivIndependent	3	Ukrainskt mediebolag
@AndrewPerpetua	2	Amerikansk privatperson
@maria_drutska	2	Ukrainsk privatperson
@United24media	2	Ukrainskt mediebolag

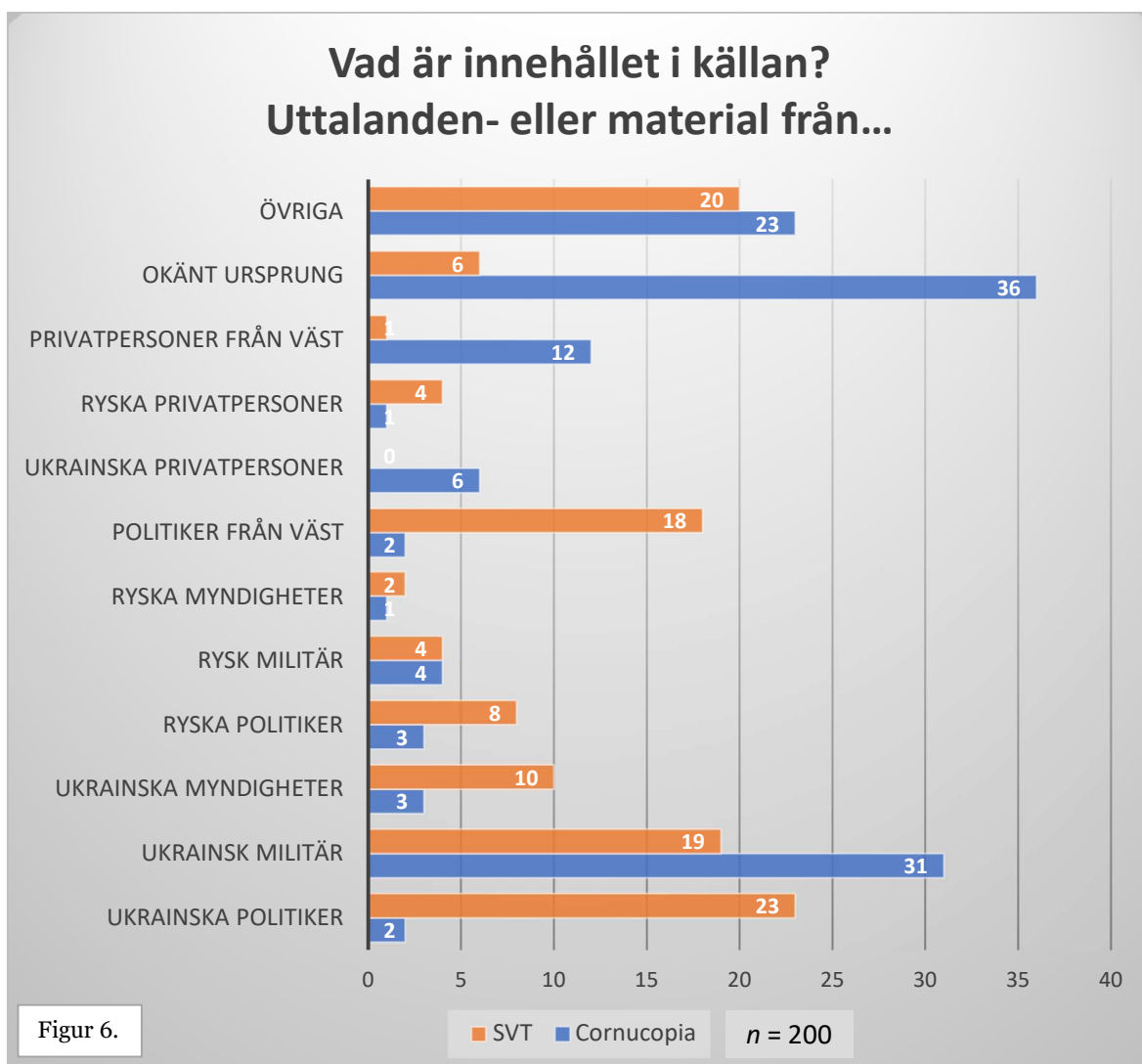
Figur 5. Konton som *Cornucopia* refererat till.

uppenbart har en koppling till- eller kommer direkt från den ukrainska armén. Videoklipp från drönare inspelade under pågående anfall är vanligt förekommande.

SVT refererade till Twitter/X i fem inlägg. Samtliga inlägg kom ifrån olika Twitterkonton tillhörande högt uppsatta politiker, brittiska försvarsministeriet samt brittiska försvarsdepartementet. SVT länkade till Twitter vid två tillfällen.

7.1.3 Innehållet i källan

Studien visar att en stor del av *Cornucopias* material kommer från källor med okänt ursprung. Material med okänt ursprung är i 33 av 36 fall Twitter/X-konton där det inte går att kontrollera vem som ligger bakom kontot. Av dessa 33 Twitterinlägg innehåller 11 Twitterinlägg material som sannolikt är skapat av den ukrainska armén. Dessa källor har kodats både som okänt ursprung och ukrainsk militär. Ukrainsk militär är den källa som *Cornucopia* använder näst mest (31 inlägg).

SVT:s mest använda källa är ukrainska politiker (23 inlägg). Därefter kommer kategorin övriga (20 inlägg), ukrainsk militär (19 inlägg) och politiker från väst (18 inlägg).

Ryska myndigheter, ryska privatpersoner och ukrainska privatpersoner är de källor som sammantaget använts minst.

I sex procent av alla inlägg angavs det om uppgifterna verifierats eller inte. För *Cornucopia* var det tre procent av inläggen och för *SVT* nio procent av inläggen. Av de sammantaget tolv inlägg där verifikation omnämndes var det sex inlägg där det framgick hur verifikationen eller falsifikationen, gjorts. Två av dessa kom från *Cornucopia* och fyra från *SVT*.

Endast i fem procent av alla inlägg kommenterades källans trovärdighet. Samma resultat gällde både *SVT* och *Cornucopia*. Utav *Cornucopias* källor angavs en som inte trovärdig, en med tydliga förbehåll och tre som trovärdiga. *SVT* angav två källor som trovärdiga och tre med tydliga förbehåll. En av källorna som *SVT* kommenterade med tydliga förbehåll angavs även som obekräftad. En av källorna som *Cornucopia* kommenterade som trovärdig angavs även som obekräftad.

Studien visar att *SVT* i något högre utsträckning än *Cornucopia* skrev att informationen som publicerades var obekräftad. *SVT* skrev detta i sex procent av sina inlägg medan *Cornucopia* skrev det i tre procent av sina inlägg.

7.2 Kvalitativ innehållsanalys

Nedan beskrivs de huvudteman och underteman som identifierats i undersökningen. Resultaten från *SVT* och *Cornucopia* kommer att presenteras separat och skillnaderna och likheterna sammanställs under rubriken *Analys*. Temana har analyserats oberoende av vilken fråga analysunderlaget initialt behandlade. Temana är därför inte uppdelade efter variabler.

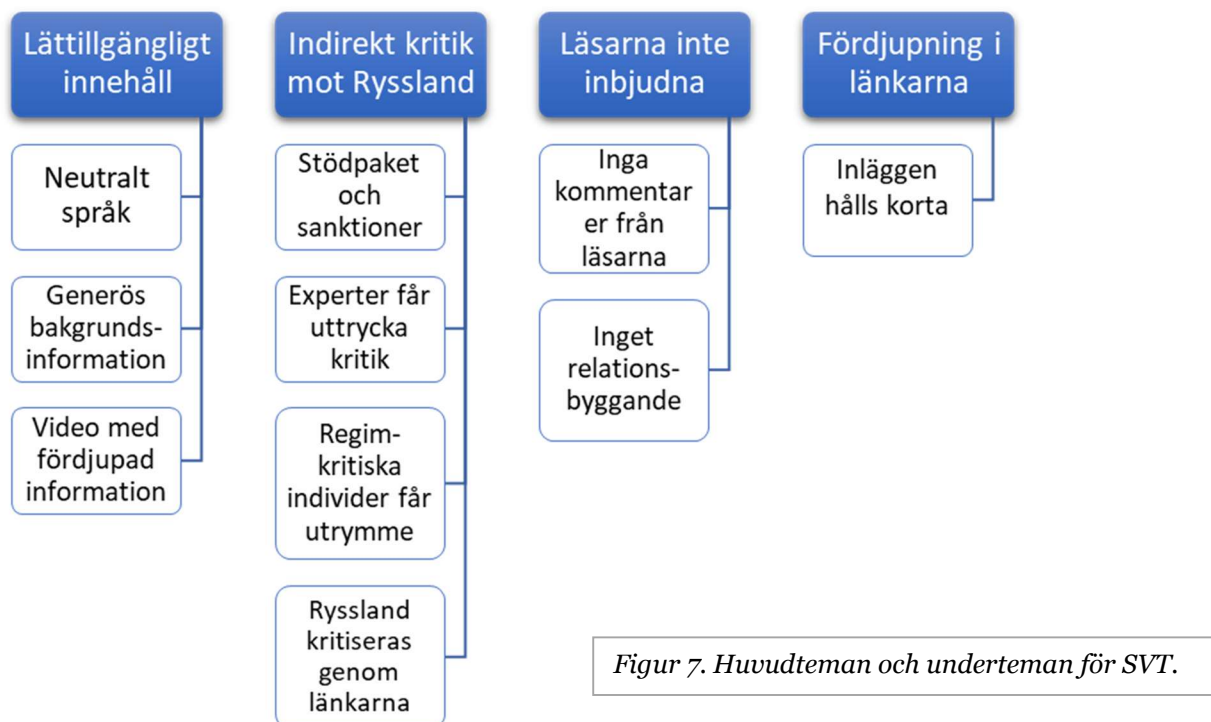
7.2.1 Senaste nytt om kriget i Ukraina

De fyra huvudteman som identifierats hos *SVT* är *Lättillgängligt innehåll*, *Indirekt kritik mot Ryssland*, *Läsarna inte inbjudna* samt *Fördjupning i länkarna*. *SVT* använder sig genomgående av ett neutralt språk utan värdeladdade ord. Ett exempel är beskrivningen av den ukrainska pro-ryska politikern Michail Filiponenko. Inlägget om honom publicerades efter att han dödats av den ukrainska militära underrättelsetjänsten. *SVT* skriver: "Den ukrainska underrättelsetjänsten uppger att

han haft en ledande roll i upprättandet av tortyrläger i regionen och att han själv deltagit i handlingarna.” (SVT, 2023-11-08).

SVT skriver ofta ut bakgrundsinformation så att läsaren lätt kan följa med i texten. Bakgrunden beskrivs löpande i inläggen. Vissa inlägg har ett inbäddat videoklipp med material från SVT. Klippen innehåller ofta fördjupad information med intervjuer och analys.

I SVT:s rapporteringen kan en indirekt kritik mot Rysslands agerande skönjas. Detta tar sig uttryck genom både vad SVT rapporterar om och genom vilka som intervjuas. Det är i stor utsträckning experter som får uttrycka kritik mot Ryssland. Det sker både i intervjuer och vid återgivning av till exempel tankesmedjors analyser. Under studien har texternas aktörer undersökts och resultatet visar att SVT endast skriver om enskilda individer vid enstaka tillfällen. I de inlägg som har undersökts har fyra individer fått större utrymme. I tre av fyra av dessa personfokuserade inlägg har fördjupningen skett i ett inbäddat videoklipp.

Det inlägg som inte har något videoklipp har en bild på den aktuella personen. Två av individerna är regimkritiska ryska medborgare som straffats för att de yttrat sig negativt om kriget i Ukraina. Den ena individens konst beskriv och hennes partner får uttala sig om den fängslade konstnärens hälsa (SVT, 8 november 2023). Ett klipp handlar om en ukrainsk pojke som under en attack fick svåra brännskador. Han har efter en lång tids sjukhusvård på ett specialistsjukhus i Tyskland kunnat börja dansa pardans igen. Klippet visar både hans näst intill heltäckande bandagering på sjukhuset och hur han nu kan röra sig obehindrat på dansgolvet (SVT, 10 november 2023). I det fjärde klippet intervjuas modern till en mördad rysk ung kvinna. Modern är förkrossad då hon har fått reda på att mannen som mördat hennes dotter släppts från fängelset för att strida mot Ukraina (SVT, 10 november 2023).

I det inlägg som endast har en bild på den regimkritiska ryska medborgaren så finns flera länkar till äldre artiklar hos *SVT* (3 november 2023). Analysen och fördjupningen hålls på så sätt utanför liveflödet men finns tillgängligt för den intresserade läsaren. Länkarna i det aktuella inlägget handlar om massakern i Butja, om ny rysk lagstiftning som ämnar att begränsa all opposition samt om en oppositionspolitiker som sitter fängslad. I ett inlägg med uttalanden från den litauiska presidenten Rinkēvičs (SVT, 12 november 2023) har länkar på samma sätt använts för att bekräfta presidentens uttalanden om Ryssland.

Ett annat återkommande tema i rapporteringen är stödpaket som västländer skickar till Ukraina samt sanktioner riktade mot Ryssland. Under studien har *SVT:s* omvärldsanalys undersökts. *SVT:s* utblick handlar till stor del just om sanktioner och stödpaket. Detta samspekar även med det kvantitativa resultatet att politiker från väst är *SVT:s* tredje vanligaste källa. Omvärldsanalysen består till stor del av politikerns uttalanden. Det handlar då bland annat om Ukrainas process för att bli en del av EU. *SVT:s* inlägg handlar i stor utsträckning om samma nyheter som Wilderäng skriver om på *Cornucopia*. (För exempel se *Analys*.)

I *SVT:s* liveflöde kan läsarna varken kommentera eller reagera på enskilda inlägg. Man kan som läsare skriva egna inlägg som publiceras först efter granskning. Under studien har inga inlägg skrivna av läsare publicerats. Precis ovanför inläggen står vilken tid inlägget publicerats. Till höger om tidsangivelsen finns en symbol för att dela. Trycker man på symbolen skapas en länk till inlägget. Det anges inte hur många gånger ett inlägg delats. Skribenterna bjuder inte heller in läsarna till interaktion.

Som tidigare nämnts är språket genomgående neutralt. Formuleringarna är sakliga och opersonliga och innehållet öppnar inte upp för interaktion.

Formatet hålls genomgående kort i inläggen. Mer djuplodad analys finns i artiklar och videoklipp intill inläggen. Materialet är producerat av *SVT* och innehåller bland annat videoklipp som beskriver hur platser geolokaliseras. Några klipp har legat högst upp vid samtliga undersökta datum. Högst upp över alla inlägg finns ett reportage om hur ryska barn krigstränas i skolan. Högst upp till höger om inläggen syns en guide på hur *SVT* verifierar krigets bilder. Under finns en granskning av falska klipp vars syfte är att stoppa stödet till Ukraina, ett reportage om minfält och ett reportage om racingdrönare. Under dessa fyra finns mer uppdaterade artiklar om kriget med tillhörande klipp i varierande längd.

7.2.2 Cornucopia

Vid analys av materialet från *Cornucopia* har fem olika huvudteman identifierats. Dessa är *Ingående rapportering från Ukraina*, *Pro-Ukraina*, *Personligt tilltal*, *Skriven för väl insatta läsare* och *Väcker engagemang*. Samtliga huvudkategorier har underkategorier som anges nedan.

Figur 8. Huvudteman och underteman för *Cornucopia*.

Wilderäng skriver detaljerat om striderna i Ukraina. Hans rapportering innehåller detaljer om vart striderna utspelar sig och dessa publiceras ofta tillsammans med kartor från Deepstatemap. Krigets brutalitet skildras konkret genom beskrivningar av döda och skadade. Dessa beskrivningar förstärks genom de länkade filmklippen.

Varje dag publiceras uppgifter om hur många ryska soldater som avlidit under det gångna dygnet och i vilken omfattning Ryssland förlorat militär materiel. Många av de Twitterlänkar som publiceras löpande under dagen innehåller videoklipp från fronten. I många fall visar klippen attacker med döda och skakade som resultat. Andra klipp visar vardagliga situationer där soldater befinner sig i värn en bit ifrån fronten eller militära fordon som kört fast i leran.

Wilderäng är mycket tydlig med att han står på Ukrainas sida. I ett inlägg där han beskriver varför han ytterst sällan kommenterar ukrainska förluster skriver han "Man ska dock aldrig generellt rapportera om egna förluster, för att inte hjälpa fiendens underrättelseläge eller demoralisera den egna sidan. [...] Var ett tag sedan jag skrev det, men denna blogg är inte objektiv, den är pro-Ukraina och emot fascisterna och krigsförbrytarna i Ryssland, men försöker vara saklig." (Cornucopia, 2023-11-12). Högt upp i varje inlägg, strax under ingressen, finns en länk till en sammanställning över organisationer där man som privatperson kan bidra till Ukraina. Efter länken står en uppmaning till läsaren att fortsätta ta del av rapporteringen om Ukraina i traditionella medier för att hålla uppe rapporteringen och politikernas intresse. Dagens längre inlägg avslutas med "Slava Ukraini! Heroiam slava! Razom, do peremohi!" (Cornucopia, 2023-11-12) vilket betyder "Ära till Ukraina! Ära åt hjältar! Tillsammans till seger!" (Google, 2023). Individer beskrivs sällan i inläggen. Ryssarna porträtteras som ett kollektiv som är dåliga på att kriga.

Wilderäng använder ett personligt tilltal och adresserar ofta läsaren. Länken till biståndsprojekt är en uppmaning till läsaren och i vissa inlägg finns det flera länkar till biståndsprojekt.

När skribenten länkar till material som visar döda eller skadade soldater så skrivs det tydligt ut med varningar. Spannet på varningar sträcker sig från "Mild varning", till "Varning", "STARK VARNING" och "MYCKET STARK VARNING" beroende på innehållet. Därefter brukar en kort förklaring följa om vad klippet handlar om. Läsaren får på så vis reda på vad klippet innehåller utan att följa länken. Varningen riktar sig direkt till läsaren och ger på så sätt ett avbrott från beskrivningar och

analyser. Wilderäng uttrycker sig delvis cyniskt och har krassa beskrivningar av verkligheten. Det förekommer ofta skämt med mörk humor. Nedan följer ett exempel på samtliga delar: ”Stark varning för vad som ser ut som ett ben som klippts av från kroppen, samt vad som verkar vara en direktträff i skinkan på en rysk soldat, som givet det osannolika utfallet att vederbörande överlever bara kommer kunna sitta på ena halvan av kroppen resten av sitt liv.” (Cornucopia, 2023-11-03).

Wilderäng använder sig både av slang, talspråk och egna uttryck. Artillerisystemet Archer kallas i ett inlägg för finbonkersystem. Ordet förefaller vara en egen sammansättning och anspelar till synes på någon som åker på bonk, stryk (Cornucopia, 2023-11-03). Det engelska slanguttrycket rumint används. Ordet är en sammanslagning av rumor och intelligence vilket översatt betyder en blandning mellan rykten och underrättelseinformation. Uttrycket quisling används för att beskriva den mördade ukrainska pro-ryska politikern Michail Filiponenko. Quisling var från början efternamnet på en norsk politiker som efter andra världskriget dömdes för landsförräderi efter att ha samarbetat med nazisterna. Namnet har blivit till ett uttryck för förrädare (NE, u.å.).

Cornucopia är skriven för läsare som är väl insatta i kriget i Ukraina. Detta märks genom den ingående rapporteringen om striderna som tidigare tagits upp. Wilderäng skriver ofta ut namn på vapensystem och militära fordon utan att beskriva dem. Läsarna förväntas även ha en viss förkunskap om vart i Ukraina striderna är som mest intensiva.

Inläggen innehåller omfattande omvärldsanalyser som ofta har Rysslands agerande som utgångspunkt. Ofta föregås analysen av en händelse eller någon nyligen publicerad rapport från myndigheter som analyserar händelseutvecklingen. Ett exempel är uttalanden från den svenska försvarsmakten om Rysslands förmåga och hur lång förberedelse de behöver för att öppna en andra front i Europa eller Centralasien (Cornucopia, 2023-11-23). Wilderäng resonerar utifrån uppgifterna om vilka mål Ryssland kan tänkas prioritera och vilka åtgärder Sverige behöver vidta för att avskräcka från invasion.

Wilderäng belyser ofta att Ryssland bedriver påverkanskampanjer i Europa. Detta kan också anses vara en del av omvärldsanalysen och för att läsare ska kunna tillgodogöra sig innehållet krävs en viss förförståelse. I början av november rapporterade Wilderäng till exempel om att målandet av Davidsstjärnor på

byggnader i Frankrike gjorts på uppdrag av Ryssland. Han drar därefter en parallell till KGB:s agerande i Västtyskland under kalla kriget (Cornucopia, 2023-11-03).

Cornucopia har i genomsnitt strax under 500 kommentarer per inlägg under november 2023. Varje inlägg har i genomsnitt strax under 200 gilla-markeringar samma period. Kommentarer skrivs vanligtvis endast det första dygnet fram tills att ett nytt inlägg publicerats. För att kommentera behöver man som läsare vara inloggad. Wilderäng svarar sällan på kommentarer men använder ibland information därifrån i sina inlägg. Det förekommer mycket interaktion läsare emellan. Det pågår en tävling mellan läsarna vem som kommenterar först. Vinnaren vinner ära och på eget initiativ skänker vinnaren pengar till något biståndsprojekt i Ukraina.

Den 3 november 2023 publiceras inlägget om Ukraina 09:09. 09:11 har två personer kommenterat något kort. Den första kommentaren för dagen skrivs av användaren CHEVA och lyder "Slava Ukraina". Som svar skriver en annan användare "Grattis till guldpengen Cheva, en värdig etta.". Vinnaren svarar att pengarna kommer doneras till *Swedish rescuers*. Kommentarer som skrivs därefter utses till silver och brons och de som kommenterat skriver vart de ska skänka pengarna. Kommentarer därefter handlar både om innehållet i inlägget och innehåller egna längre inlägg om hur andra staters agerande påverkar kriget. De längre kommentarerna från läsare får ofta många kommentarer som svar. I kommentarsflödet finns även länkar till insamlingar till stöd för Ukraina. Några läsare väntar på en uppdatering från en annan läsare som brukar sammanställa statistik. (Cornucopia, 2023-11-03).

7.2.3 Interaktion på sociala medier

För att vidare undersöka interaktionen mellan läsare och skribenter har mediernas respektive sociala medie-konton granskats.

SVT Nyheter's Twitter/X-konto @svtnyheter har ett inlägg fastnålat högst upp där det står: "Vi har för närvarande stängt av möjligheten att kommentera under våra tweets, däremot går det att retweeta och pinga oss." (Twitter, 2023b). Inlägget är publicerat den 27 mars 2023 och avslutas med en mejladress till *SVT*. Inget skäl anges till varför kommentarsfältet stängts av.

Wilderäng publicerar inlägg på sitt Twitter/X-konto @Cornubot dagligen. Han retweetar ofta och svarar på andras inlägg. Hans inlägg i december 2023 har enstaka kommentarer.

SVT Nyheter har under hösten 2023 har lagt upp inlägg på Instagram om kriget i Ukraina i snitt en eller två gånger i månaden. Inläggen handlar ofta om desinformation som sprids om kriget i sociala medier. Ett inlägg från den 9 september visar TikTok videos där ryska kvinnor visar upp välfyllda matbutiker och visar på att sanktionerna mot Ryssland inte fungerar. Bert Sundström, tidigare Rysslandskorrespondent, kommenterar därefter innehållet i videoklippen. Inlägget har i december 2023 800 gillamarkeringar och 107 kommentarer.

Ett inlägg från den 2 oktober 2023 handlar om en ukrainsk flicka som kom till Sverige och fick lära sig svenska av sina jämnåriga nya klasskamrater. Inlägget har i december 2023 12 200 gillamarkeringar och 102 kommentarer. Läsarna har även möjlighet att kommentera och reagera på tidigare kommentarer. Dessa funktioner används i viss mån.

Wilderängs Instagraminlägg har sällan fler än 10 kommentarer. Antalet gillamarkeringar på inläggen varierar men ligger i snitt kring 100 och överstiger sällan 500. Hans Facebookinlägg har något fler kommentarer och gillamarkeringar.

På *SVT Nyheter*s Facebooksida länkar de till artiklar på sin hemsida. Antalet kommentarer varierar mellan artiklar men överstiger sällan hundra för artiklar om Ukraina under hösten 2023. Antalet gillamarkeringar var ofta under hundra för samma period.

SVT lägger i stor utsträckning ut samma material på TikTok som de lägger ut på Instagram. I vissa fall har formatet kortats. Videon på den ukrainska flickan som lärde sig svenska publicerades på TikTok samma dag. Inlägget har i december 2023 visats 288 700 gånger, gillats 23 900 gånger och kommenterats 85 gånger.

8. Analys

8.1 Personligt tilltal och indirekt kritik

En likhet mellan *Cornucopia* och *SVT* var nyheterna som inläggen handlade om. Även om tilltalet och vinkeln skilde sig så behandlades i stor utsträckning samma ämnen. *SVT* använder ett sakligt språk oavsett vilket ämne som behandlas. Ett exempel på skillnader i beskrivningen av samma händelse är mordet på den ukrainska pro-ryska politikern Michail Filiponenko. Wilderäng beskriver händelsen på följande sätt: ”En ukrainsk quisling och tidigare ledare för terroristorganisationen

LPR ska dödas när hans bil råkade explodera nära hans bostad.” (Cornucopia, 2023-11-08). *SVT* beskriver den organisation som Wilderäng benämnt som terrorkopplade som ”folkmilis” (*SVT* använder av citationstecken kring ordet). *SVT* beskriver Filiponenkos folkrättsvidriga handlingar på ett mycket sakligt sätt. Som tidigare nämnts finns regler om saklighet inskrivet i *SVT*:s sändningstillstånd (Myndigheten för press, radio och tv, u.å.).

Att bloggen *Cornucopia* har ett mer personligt tilltal än *SVT* var ett väntat resultat. *Cornucopia* använder sig av alla de relationsbyggande språkresurser som Ledin och Moberg (2019) tar upp. Wilderäng uppmanar läsarna att bidra till biståndsprojekt. Han uttrycker sina åsikter och använder både värdeord och humor. *Jag* förekommer då och då och det finns flera återkommande referenser till personer i inläggen.

Under studien framstod det tydligt att *SVT* skriver ut mer förklarande bakgrundsinformation än vad Wilderäng gör. *SVT* öppnar upp för en bredare läsarkrets medan *Cornucopia* riktar sig till läsare som har förkunskap om kriget, kännedom om militära system och det politiska klimatet. *SVT*:s pedagogiska tilltal rimmar väl med deras uppdrag att verka i allmänhetens tjänst (Håkansson, 2019).

Rapporteringen på *Cornucopia* är långt mer detaljerad än *SVT*:s rapportering och fokuserar främst på vad som händer i Ukraina. *SVT* ger i stället mycket utrymme åt beslut om stödpaket och sanktioner.

Wilderäng använder sakfrågespecifika gestaltningar (Shehata, 2019) medan *SVT* använder generella gestaltningar. *Cornucopias* sakfrågespecifika gestaltningar framkommer som tydligast när de står i kontrast mot andra perspektiv. Ett exempel är när Wilderäng kritiserar personer som anser att Ukraina borde förhandla om fred och överlämna vissa territorier till Ryssland.

Medan Wilderäng tydligt uttrycker att han är på Ukrainas sida är *SVT*:s kritik mot Ryssland indirekt. Studien visar att *SVT*:s ställningstagande framkommer genom vilka individer som får utrymme i rapporteringen. I de analyserade inläggen är samtliga porträtterade individer kritiska mot Rysslands agerande. I inlägg där intervjupersoner uttrycker sig negativt om Ryssland finns ofta länkar till artiklar där innehållet i citaten styrks. Vikten av hur medier rapporterar om olika ämnen framkommer inom gestaltningsteorin. Enligt Shehata (2019) är just val av intervjuperson samt vilka fakta som lyfts fram, en viktig del av gestaltningen. Att en

stor del av SVT:s rapporteringen handlar om stödpaket till Ukraina och sanktioner mot Ryssland får också anses vara en del av den indirekt kritiska gestaltningen.

SVT:s omvärldsanalys är begränsad och utgörs bland annat av inlägg om Ukrainas möjlighet att gå med i EU. *Cornucopias* omvärldsanalys är mer omfattande och inbegriper händelser som vid första anblick kan verka vara en del av västländernas inrikes problematik. SVT:s omvärldsanalys består med andra ord av episodiska gestaltningar medan *Cornucopias* omvärldsanalys består av tematiska gestaltningar (Iyengar, 1991). Enligt Iyengars (1991) forskning skulle det innebära att *Cornucopias* analys gör att läsare kan komma att kräva politiska åtgärder. Wilderäng lyfter själv detta då han i inledningen av sina inlägg uppmanar sina läsare att fortsätta besöka traditionella medier för att i längden påminna politikerna om vikten av det pågående kriget (Wilderäng, 2023c).

8.2 Skillnader i källanvändningen

Gällande huruvida källa angavs i inläggen var skillnaden mellan SVT och *Cornucopia* marginell. När det kommer till i vilken utsträckning som medierna länkade till källan fanns stora skillnader. *Cornucopia* länkade i 93 procent av fallen medan SVT bara länkade i 16 procent av fallen. Detta kan ha flera olika anledningar. SVT:s mest använda plattform för källor var *nyhetsbyråer från väst* (35 inlägg) samt *övriga plattformar* (22 inlägg). Som tidigare nämnts kategoriserades bland annat presskonferenser och pressmeddelanden som övriga plattformar. Att läsa och använda material från nyhetsbyråer är en tjänst som medier betalar för. Materialet går således inte att länka till. Material från presskonferenser och pressmeddelanden går sällan att länka till vilken kan vara en förklaring till SVT:s resultat. Den plattform som *Cornucopia* refererade till i en majoritet av inläggen var Twitter/X. Twitter faller sig naturligt att länka till om man som Wilderäng vill rekommendera läsare att ta del av videomaterial.

Det länkade Twittermaterialet är en viktig del av bloggans gestaltning av kriget och är en anledning till rapporteringen kommer nära vardagen vid fronten. Filmklippen resonerar väl med Hamiltons (2016) teori om digitala vittnesmål. Efter att ha sett några klipp från fronten kan det kännas som man fått en större förståelse för situationen på plats.

Som tidigare nämnts är det ofta svårt att säkerställa vem som är avsändare bakom klippen. De fem Twitterkonton som *Cornucopia* i störst utsträckning länkat till under den undersökta perioden, drivs av anonyma användare. Det har i studien lett till att det vanligaste innehållet på *Cornucopia* kodats som *okänt ursprung*. Detta resultat har stora likheter med Orlova med fleras (under utgivning) studie om innehållet i populära Telegramkanaler. Deras studie visar att flera av de vanligaste kontona är nyhetsaggregatorer som publicerar material från andra källor (Orlova et al., under utgivning). Wilderäng kan ses som en nyhetsaggregator med tillägget att han även analyserar innehållet. Han hänvisar i sin tur till andra anonyma nyhetsaggregatorer verksamma på sociala medier. Denna informationsinhämtning är intressant både utifrån Altheides (2020) digitala medialogik och utifrån Hermidas (2016) teori om sociala medier som en plats där nyheter både uppstår och sprids.

Studien visar att det vanligaste innehållet i *SVT*:s källor var ukrainska politiker, övrigt och politiker från väst. Detta tillsammans med att *SVT*:s mest använda plattform för källor var *nyhetsbyråer från väst*, liknar det resultat som Nygren och Widholm (2022) kom fram till vid sin studie om den svenska krigsrapporteringen i början av 2022. En skillnad mellan resultaten är att *SVT* under november 2023 endast i liten utsträckning refererade till andra svenska medier.

Hamiltons (2016) resonemang om mediehybrider går att applicera både på *Cornucopia* och *SVT*. *Cornucopia* har fler likheter med traditionella medier än personliga bloggar och kan därför anses vara någonstans på ett spektrum däremellan. *SVT* använder sociala medier för att sprida sitt material och kontona är också en form av mediehybrider.

Publiceringsformen för både *SVT*:s liveflöde och *Cornucopia* påminner delvis om sociala medier. I stället för att endast göra ett längre inlägg varje dag väljer medierna att göra många korta inlägg. Läsarna hålls på så sätt ständigt uppdaterade med *ambienta nyheter* (Hedman, 2019, s. 147).

Studien visar att båda medierna både använder sociala medier för research, dialog och spridning, precis som Hedman beskriver. Utifrån vilka plattformar som *Cornucopia* refererar till verkar researchdelen väga tyngst medan studien tyder på att *SVT* i större utsträckning använder de sociala medierna för dialog och spridning.

Skillnaderna mellan *SVT:s* och *Cornucopias* transparens gällande källor var marginell. Då endast 200 inlägg undersökts hade resultatet gällande verifiering av källor och kommentarer om källornas trovärdighet kunnat bli ett annat om andra datum undersökts.

SVT kommenterade huruvida innehållet i inläggen var verifierat eller falsifierat i något större utsträckning än *Cornucopia*. De beskrev även hur verifieringen gått till i fyra fall medan *Cornucopia* beskrev processen i två fall. *SVT* och *Cornucopia* kommenterade båda källornas trovärdighet i lika liten utsträckning (5 procent).

SVT publicerade 6 inlägg med obekräftad information medan *Cornucopia* publicerade 3 inlägg med obekräftad information. Att *SVT* i större utsträckning än *Cornucopia* skriver ut att information som publiceras är obekräftad behöver inte betyda att de över lag publicerar mer obekräftad information. Studien ämnar inte granska huruvida innehållet i inläggen är korrekt utan endast hur de respektive medierna beskriver innehållet. Då *SVT* är en del av public service har de en skyldighet att rapportera sakligt och rätta felaktiga sakuppgifter så snart som möjligt (Myndigheten för press, radio och tv, u.å.). Detta är starka incitament för att vara transparent med vilka uppgifter som inte bekräftats.

8.3 Cornucopia behåller interaktionen

Syftet med att undersöka *SVT:s*- och *Cornucopias* sociala mediekkanaler var att ge en mer heltäckande bild över hur interaktionen mellan läsare och skribent samt interaktionen läsare emellan, ser ut. Fokus har legat på inlägg om kriget i Ukraina då det är ämnet som studien undersöker. Studien visar att *SVT:s* interaktion mellan läsare och publicist sker på sociala medier. *SVT* har valt att stänga av kommentarer på Twitter/X men på Instagram har läsarna möjlighet att kommentera.

Endast en liten andel av alla *SVT Nyheter's* inlägg på sociala medier handlar om kriget i Ukraina. Samma inlägg publiceras på TikTok där reaktionerna är fler men kommentarerna är fortsatt få. Innehållet i inläggen stämmer väl överens med Hedmans (2019) *sociala nyhetslogik*. Innehållet anpassas så att det passar *delningslogiken* (Hedman, 2019, s. 147) med ett mer personligt tilltal och innehåll som väcker känslor. Samma logik skulle också kunna vara en anledning till att inte fler inlägg om kriget i Ukraina publiceras. Intresset är inte tillräckligt stort, vilket gör att delningarna uteblir, och rapporteringen passar inte formatet. *SVT:s* inlägg under

hösten 2023 handlar om många olika ämnen och händelser och materialet är anpassat efter plattformens format.

Även Wilderängs inlägg på bloggen passar *delningslogiken* (Hedman, 2019, s. 147). Dels länkar han till videoklipp som antingen har ett personligt tilltal eller som väcker känslor. Hans egna kommentarer och analyser stämmer också väl in på beskrivningen. Videoklipp med känsligt innehåll märker han ut med VARNING vilket i sig kan locka läsare till att klicka. De korta uppdateringarna som publiceras under dagen har i formatet stora likheter med inlägg på sociala medier med några korta meningar och en länk.

Wilderäng använder sig av interaktiva sociala medier så som Twitter/X och Instagram men interaktionen mellan läsare sker i allra största utsträckning på hans egen blogg *Cornucopia*. Detta skiljer bloggen från många traditionella medier som sedan länge flyttat kommentarerna till sociala medier. De läsare som kommenterar på bloggen diskuterar krigsutvecklingen både utifrån inlägget och utifrån egna infallsvinklar. Det bedrivs även en tävling om vilka som kommenterar först och läsare gratulerar varandra till vinsten. Kommentarerens generösa textstorlek och format gör att även längre kommentarer går att läsa i sin helhet vilket öppnar upp för vidare diskussioner. Wilderäng deltar sällan i kommentarsfältet utan svarar mer frekvent på Twitterinlägg. Kommentarererna på bloggen är ofta långt fler än antalet som gillar inläggen. På SVT:s sociala medier är det tvärt om många som gillar men få som kommenterar. Trots att *SVT Nyheter* har över 270 tusen följare på Instagram har inläggen om Ukraina endast omkring hundra kommentarer. Detsamma gäller för TikTok.

9. Slutsatser och diskussion

Cornucopia och *SVT* är i grunden två medier som skiljer sig mycket åt. *SVT* är en del av svenska public service och *Cornucopia* är en blogg som drivs av en privatperson. Detta innebär stora skillnader i praktiska förutsättningar. Wilderäng är ensam skribent på bloggen medan *SVT* har flera olika journalister som bemannar liveflödet. Trots detta uppdateras *Cornucopia* ibland oftare än *SVT*:s liveflöde. *SVT* har reportrar på plats i Ukraina och har tillgång till nyhetsbyråernas material. Wilderäng har kontakt med källor i Ukraina men verkar, utifrån innehållet på bloggen, främst samla information från sociala medier och internet. *SVT* har en skyldighet att rapportera om olika typer av nyheter och händelser medan Wilderäng kan välja ämne fritt.

Wilderäng vill varken framstå som journalist eller expert utan ger etablissemangen en känga när han får tillfälle. Han beskriver sig själv som bloggare och författare. Trots detta finns stora likheter mellan *Cornucopias* och *SVT*:s rapportering. Nedan följer studiens slutsatser utifrån de respektive forskningsfrågorna.

Vilka likheter och skillnader finns mellan rapporteringen på bloggen *Cornucopia* och rapporteringen på *SVT* gällande hur kriget i Ukraina gestaltas?

Cornucopia och *SVT* rapporterar i stor utsträckning om samma ämnen. Ofta är datumens huvudnyheter desamma hos medierna. På *Cornucopia* är rapporteringen om striderna långt mer detaljerad och Wilderäng länkar ofta till videoklipp från fronten.

SVT rapporterar i stor utsträckning om stödpaket till Ukraina och om fängslade ryska oppositionella. Civila dödsfall och strider vid fronten omnämns men beskrivningarna är inte lika ingående som på *Cornucopia*. *SVT* länkar ofta till egna artiklar med fördjupad information. Inte heller dessa beskriver vardagen vid fronten lika ingående.

Medan Wilderäng tydligt skriver ut att han är pro-Ukraina så är *SVT*:s ställningstagande indirekt. Det är först vid en genomgång av vilka intervjupersoner som får uttala sig, vilka ämnen som lyfts fram och vilka individer som får störst utrymme i rapporteringen som *SVT*:s stöd för Ukraina framkommer.

Tilltalet till läsaren skiljer sig mycket mellan medierna. Medan *SVT* skriver sakligt och neutralt utan värdeladdade ord uttrycker *Wilderäng* starka åsikter och använder humor och ironi. *SVT* väver in mycket bakgrundinformation i inläggen vilket gör innehållet tillgängligt för många läsare. För att man som läsare ska kunna ta till sig innehållet på *Cornucopia* krävs förkunskap om vapensystem och de pågående striderna.

Vilken typ av källor använder *Cornucopia* och *SVT* vid rapportering om kriget i Ukraina?

Cornucopia använder främst material från Twitter/X medan *SVT* främst använder material från nyhetsbyråer från väst. Då en stor del av Twitterinläggen som *Cornucopia* länkar till är publicerade av anonyma nyhetsaggregatorer har innehållet i källan ansetts komma från ett okänt ursprung. Detta är den vanligaste koden för avsändaren av *Cornucopias* källor. Den näst vanligaste är ukrainsk militär. Flera av källorna har kodats både som okänt ursprung och som ukrainsk militär då materialet ser ut att vara filmat vid fronten under pågående anfall. Det vanligaste innehållet i *SVT*:s källor är ukrainska politiker, övrigt och politiker från väst.

Cornucopia och *SVT* anger källa i lika stor utsträckning. *Cornucopia* länkar till källan i betydligt större utsträckning än *SVT*. Detta har med stor sannolikhet att göra med skillnaderna i vilken typ av källor och plattformar medierna använder.

På vilket sätt kommenterar eller problematiserar medierna de angivna källorna?

Både *Cornucopia* och *SVT* kommenterar källorna i låg utsträckning. Skillnaden mellan medierna avseende deras transparens gällande källor är marginell. I sex procent av alla inlägg kommenterades huruvida uppgifterna var verifierade. Endast i hälften av dessa inlägg beskrevs hur verifikationen gjorts. I fem procent av alla inlägg kommenterades källans trovärdighet. *SVT* skrev i något högre utsträckning ut att informationen de publicerat var obekräftad.

På vilket sätt interagerar skribenten och läsarna på *Cornucopia* respektive *SVT*?

Studien har visat på stora skillnader mellan både hur läsarna interagerar och på vilken plattform de interagerar. *SVT* har valt att flytta sin interaktion med läsarna från den egna hemsidan till sociala medier. De hade under den undersökta perioden inga inlägg i liveflödet från läsare. På Twitter/X är *SVT Nyheter*s kommentarsfält

avstängt men på Instagram, Facebook och TikTok kan läsarna uttrycka sig. Deras läsare trycker på gillaknappen i mycket större utsträckning än vad de kommenterar. På samtliga sociala medier hade SVT:s inlägg om Ukraina cirka hundra kommentarer. Detta bör sättas i relation till att de har långt över hundratusen följare.

Wilderäng har behållit interaktionen med läsarna på *Cornucopias* hemsida. I kommentarsfältet interagerar läsarna med varandra och de diskuterar i stor utsträckning inläggens innehåll. Under november 2023 hade varje inlägg om kriget i Ukraina i snitt omkring 500 kommentarer. Wilderäng använder både Twitter/X, Facebook och Instagram och publicerar ofta inlägg på samtliga plattformar. Inläggen på hans sociala medier har få kommentarer och gillamarkeringar jämfört med bloggen.

9.1 Diskussion

Cornucopia är ett medium som sticker ut i det svenska medielandskapet. Det är en hybrid som enligt Hamiltons (2016) teori inte bör separeras utan som bör studeras just som hybrid. För läsare med ett särskilt intresse för kriget i Ukraina kan *Cornucopia* vara komplement till SVT. Lars Wilderängs rapportering skulle kunna ses som ett komplement till samtliga svenska traditionella medier. Detta har till stor del att göra med att bloggans främsta upptagningsområde för information, sociala medier, inte används i lika stor utsträckning av traditionella medier. Bloggen fyller med andra ord en lucka i rapporteringen.

Med tanke på att det digitala informationsflödet från fronten är så stort så skulle man kunna tänka sig att läsare själva kan söka sig till de sociala mediekanaler där informationen sprids. *Cornucopias* många läsare tyder på att det inte enbart är informationen de söker utan även Wilderängs analys.

Wilderäng publicerar mycket material från fronten vilket kan få läsare att känna att de kommer närmare den bistra verkligheten som krig innebär med döda och skadade. De länkade videoklippen från fronten överensstämmer med Hamiltons (2016) iakttagelse om närvarokänslan som digitala vittnesmål ger.

Läsare med engagemang för Ukraina har mer att hämta på bloggen än hos SVT:s neutralt tillrättalagda rapportering. SVT uppfyller sin roll som samhällsbildare och verkar i allmänhetens tjänst (Håkansson, 2019) då de beskriver händelseutvecklingen och aktörerna på ett pedagogiskt och lättillgängligt sätt. Att SVT utifrån sina val av

intervjupersoner och andra gestaltningar är pro-Ukraina är intressant men inte förvånande. Det är i linje med den svenska allmänna opinionen och den utrikespolitik som Sverige fört sedan 2022. Ett motsatt resultat, pro-ryskt, hade varit högst anmärkningsvärt och hade troligtvis genererat i ifrågasättande kommentarer från läsare långt tidigare.

Cornucopia blir i kommentarsfältet till ett forum där läsare kan finna likasinnade eller starta diskussioner. Vilka läsarna är vet vi inte så mycket om. Att det är fler män än kvinnor som följer Wilderäng har framkommit i tidigare forskning (Internetstiftelsen, 2023) och utifrån innehållet i kommentarerna verkar samtliga vara vuxna med ett stort intresse för kriget. Utifrån Wilderängs egen kommentar om att engagemang i sociala medier lever på lånad tid (Wilderäng, 2023e) verkar upplägget att behålla interaktionen på bloggen vara ett högst medvetet beslut. Detta upplägg genererar så kallad trafik till bloggen vilket kan rendera i större reklamintäkter.

SVT verkar utifrån kommentarsfälten inte väcka samma engagemang som *Cornucopia*. Att deras interaktion med läsarna förflyttats till sociala medier är anmärkningsvärt. Å ena sidan är det ett sätt att verka där läsarna finns. Å andra sidan lämnar det SVT i händerna på privata utländska bolag som i sin tur kan styra vad användarna ser. Med tanke på SVT:s viktiga samhällsuppdrag bör de ägna en tanke åt hur interaktionen kan flyttas tillbaka till deras egen plattform. De bör i egen regi kunna hantera följeslagare till interaktion så som nättroll och eventuella cyberattacker. Särskilt med tanke på den SOU som redan 2018 föreslog att public service bolagens engagemang i sociala medier borde begränsas kraftigt (Kulturdepartementet, 2018).

Vid en närmare studie av *Cornucopias* källanvändning framkommer ett intressant fenomen utifrån Altheides (2020) digitala medielogik. Wilderäng länkar till källan i hela 93 procent av inläggen. Detta kan vid första anblick verka som en transparent rapportering. Wilderäng framstår vidare som en nyhetsaggregator som i sin tur hämtar information från anonyma nyhetsaggregatorer på sociala medier. Vem den ursprungliga avsändaren är är svårt för läsaren att avgöra. De anonyma användarna har säkerligen goda skäl för att förbi anonyma och innehållet kan vara riktigt men transparensen gentemot läsaren uteblir.

Informationen som publiceras på *Cornucopia* framstår som trovärdig. Wilderäng är i beskrivningen av bloggen mycket tydlig med att innehållet kan vara felaktigt (Wilderäng, 2023a). Läsare som sökt sig till bloggen bör vara medvetna om detta. Enligt min uppfattning bör användare av sociala medier alltid ha ett kritiskt förhållningssätt till det de möts av, oavsett vem som länkat materialet vidare.

Uttryck så som verifierad information, trovärdig källa och bekräftad information kan betyda olika saker för olika skribenter. I denna studie har endast små variationer noterats gällande kommentarer om- och problematisering av källorna. Om större skillnader hade framkommit hade det varit av vikt att fråga de respektive medierna vad de avser med uttrycken och vad bedömningarna baseras på. Detta blir särskilt viktigt när studien inte enbart avser traditionella medier.

Ett resultat som förvånade var att *Cornucopia* inte en enda gång angav Telegram som plattform. Detta skulle kunna bero på att material från Telegram även sprids till andra sociala medier, så som Twitter, och att dessa i sin tur lättare går att länka till.

Då tilltalet är en av de tydligaste skillnaderna mellan *SVT* och *Cornucopia* kan detta vara en utav anledningarna till att läsare väljer *Cornucopia*. Wilderängs tydliga ställningstagande för Ukraina skulle kunna vara en anledning till att inläggen leder till diskussioner i kommentarsfälten. Wilderäng använder sig utav sakfrågespecifika gestaltningar (Shehata, 2019) som genomgående är pro-Ukraina. Då Wilderäng skriver detaljerat om kriget och innehållet i inläggen kräver viss förkunskap skulle man kunna tänka sig att läsarna sökt sig till bloggen just för fördjupad information och att de eventuellt är mer benägna att kommentera och diskutera av den anledningen.

9.2 Förslag till vidare forskning

Det faktum att liveflöden är svåra att återskapa gör dem desto mer intressanta att undersöka. Det faktum att flera traditionella medier använder sig av dem på sina hemsidor, och att dessa inte omfattas av betalvägg, tyder på att det är ett format som lockar läsare. En förändring av vad som arkiveras samt ytterligare forskning på liveflöden skulle berika medieforskningen.

En aspekt som skulle vara intressant att undersöka när det kommer till liveflöden är om andelen obekräftade källor förändras över tid. I ett initialt skede av rapporteringen om en omvälvande händelse finns det ofta ett stort informationsflöde

och ett stort intresse från läsarna. Samtidigt kan det vara svårt att få informationen bekräftad. För att som mediebolag då hålla sig relevanta kan man tänka sig att ett mellanläge mellan att avvakta och att publicera felaktiga uppgifter, där utskrivet obekräftade uppgifter publiceras. När den akuta fasen passerat är ofta kommunikationen från aktuella myndigheter och organisationer etablerad samt att intresset från läsarna inte är lika stort. Det skulle kunna innebära att andelen obekräftad information minskar. Detta skulle kunna undersökas genom att jämföra liveflöden den första veckan efter en händelse med liveflöden några veckor efter att den akuta fasen passerat.

Denna studie fyller, trots sin ringa omfattning, en lucka i den svenska medieforskningen då inget finns skrivet om *Cornucopia* sedan tidigare. För att undersöka vad som lockar läsare till *Cornucopia* skulle en studie som riktas just till läsarna vara det mest passande alternativet. En sådan studie skulle kunna göras både kvantitativ och kvalitativ men det alternativ som troligtvis skulle ge störst förståelse är kvalitativa intervjuer. Vidare skulle *Cornucopia* kunna undersökas i relation till de många privatpersoner som samlar in och sprider vidare information om kriget på sociala medier. En sådan studie skulle behöva ett större upptagningsområde än Sverige, möjligtvis Europa eller Europa samt nord Amerika.

10. Referenser

- Altheide, D. (2013). Media logic, social control, and fear. *Communication theory*, 23(3), s. 223-238.
- Altheide, D. (2015). Media logic. *The international encyclopedia of political communication*, s. 1-6.
- Altheide, D. (2020). Pandemic in the Time of Trump: Digital Media Logic and Deadly Politics. *Symbolic Interaction*, 43(3), s. 514–540.
- Andersson, U. (2021). *Förtroende för medier: Vinnare och förlorare under pandemin*. SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Bildt, C. (2023). *Om Gaza-kriget, den svåra tvåstatslösningen, den polariserade debatten och sannolikt ett grönt EU-ljus för Ukraina*.
<https://carlbildt.wordpress.com/> [2023-11-21]
- Boréus, K. & Kohl, S. (2018). Innehållsanalys. I Boréus, K. & Bergström, G. (red.), *Textens mening och makt* (4 uppl., s. 49–93). Studentlitteratur.
- Braun, V. & Clarke, V. (2013). *Successful Qualitative Research*. Sage publication.
- Bryman, A. (2016). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.
- Dagens Nyheter. (2023). *Senaste nytt om kriget i Ukraina*.
<https://www.dn.se/varlden/foelj-det-sakerhetspolitiska-laget-i-europa/> [2023-11-20]
- Deepstatemap. (2023). *Deepstatemap. Project Partners*. <https://deepstatemap.live/> [2023-12-14]
- Ekman, M. (2019). Journalistiken och nyhetskällorna. I Karlsson, M. & Strömbäck, J. (red.), *Handbok i journalistikforskning* (2 uppl., s. 157–170). Studentlitteratur.
- Facebook. (2023a). *SVT Nyheter*. <https://www.facebook.com/svtnyheter/> [2023-12-15]
- Facebook. (2023b). *Lars Wilderäng, författare och bloggare*.
<https://www.facebook.com/LarsWilderangForfattare> [2023-12-15]
- Google. (2023).
<https://translate.google.se/?hl=sv&sl=auto&tl=sv&text=Slava%20Ukraini!%20Heroiam%20slava!%20Razom%2C%20do%20operemohi!&op=translate> [2023-12-07]
- Hamilton, J. (2016). Hybrid news practices. *The SAGE handbook of digital journalism*, s. 164-178.
- Hedman, U. (2019). Sociala medier och journalistik. I Nygren, G. & Wadbring, I. (red.), *På väg mot medievärlden 2023* (6 uppl., s. 145–166). Studentlitteratur.
- Hermida, A. (2014). *Tell Everyone: Why We Share and Why It Matters*. Double Day Canada.

- Hermida, A. (2016). Social media and the news. *The SAGE handbook of digital journalism*, s. 81-94.
- Håkansson, N. (2019). Nyheter i public service och kommersiella etermedier: en jämförelse. I Karlsson, M. & Strömbäck, J. (red.), *Handbok i journalistikforskning* (2 uppl., s. 351–364). Studentlitteratur.
- Internetstiftelsen. (2023). *Svenskarna och internet*. <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2023/> [2023-10-20]
- Instagram. (2023a). *SVT Nyheter*. <https://www.instagram.com/svtnyheter/> [2023-12-01]
- Instagram. (2023b). *Lars Wilderäng*. <https://www.instagram.com/larswilderang/> [2023-12-01]
- Iyengar, S. (1991). *Is anyone responsible? How television frames political issues*. University of Chicago Press.
- Karlsson, M. & Johansson, B. (2019). Kvantitativ innehållsanalys. I Ekström, M. & Johansson, B. (red.), *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* (2 uppl., s. 171–192). Studentlitteratur.
- Knightly, P. (2004). *Krigets första offer är sanningen* (2 uppl.). Ordfront.
- Kniivilä, K. (2023). *Vem är jag?* <https://www.kniivila.net/vem-ar-jag> [2023-11-21]
- Korshak, S. (2023). *12 Telegram Accounts to Follow for the Latest Ukrainian Counteroffensive News*. <https://www.kyivpost.com/post/17868> [2023-09-11]
- Kulturdepartementet. (2018). *Ett oberoende public service för alla – nya möjligheter och ökat ansvar* (SOU 2018:50). Norstedts Juridik. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2018/06/sou-201850/>
- Ledin, J. & Moberg, U. (2019). Språklig analys av text. I Ekström, M. & Johansson, B. (red.), *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* (2 uppl., s. 193–224). Studentlitteratur.
- Limonier, K. (2022). The war in Ukraine, open source investigation and the potential for “digital fieldwork” in geopolitics. *Political Geography*, 99, 102733.
- Matheson, D., & Allan, S. (2009). *Digital war reporting*. Polity.
- Myndigheten för press, radio och tv. (u.å.). *Innehållsregler för radio- och tv-sändningar*. <https://mediemyndigheten.se/ansokan-och-registrering/regelverk/regler-for-radio--och-tv-sandningar/> [2023-11-24]
- Nationalencyklopedin. (2023a). *Cornucopia*. https://www-ne-se.till.biblextern.sh.se/ordb%C3%B6cker/search?d=ne_sv_ordbok%2Cne_en_pro%2Cne_it&s=cornucopia [2023-12-03]

- Nationalencyklopedin. (2023b). *Ymnighetshorn*. <https://www-ne-se.till.biblextern.sh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ymnighetshorn> [2023-12-03]
- Nationalencyklopedin. (u.å.). *Quisling*. https://www-ne-se.till.biblextern.sh.se/ordb%C3%B6cker/search?d=ne_sv_ordbok&s=quisling [2023-12-16]
- Nygren, G., & Hök, J. (2016). *Ukraina och informationskriget: Journalistik mellan ideal och själv censur*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- Nygren, G., & Widholm, A. (2022). Hur vet medierna? Källkritik och desinformation i bevakningen av kriget i Ukraina 2022. I *Källkritik och krig – propaganda, desinformation och lögn* (s. 13–73). Institutet för mediestudier.
- Nygren, G., & Widholm, A. (2023). Varifrån får svenskarna sina nyheter om kriget i Ukraina?: Om användning och förtroende i den gränslösa digitala medieekologin. I Andersson, U., Öhberg, P., Carlander, A., Martinsson, J., & Theorin, N. (red.), *Ovisshetens tid* (s. 155–174). SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Opora. (2023). *Media consumption habits of Ukrainians: the second year of full-scale war*. https://www.oporaua.org/en/polit_ad/24796-mediaspozshivannia-ukrayintsiv-drugii-rik-povnomasshtabnoyi-viini-24796 [2023-12-11]
- Orlova, D., Taradai, D., Al-Saqaf, W. & Nygren, G. (under utgivning). Telegram – den viktigaste plattformen för information i krigets Ukraina. I Nygren, G. & Widholm, A. *Informationskrigets frontlinjer* (prel.titel) Huddinge: Södertörns högskola och MSB
- Orrenius, N. (2022). *Lars Wilderäng: För varje sprängd rysk stridsvagn så höjs Sveriges säkerhet*. <https://www.dn.se/sverige/lars-wilderang-for-varje-sprangd-rysk-stridsvagn-sa-hojs-sveriges-sakerhet/> [2023-11-02]
- Shehata, A. (2019). Journalistikens dagordningar och gestaltningar. I Karlsson, M. & Strömbäck, J. (red.), *Handbok i journalistikforskning* (2 uppl., s. 337–350). Studentlitteratur.
- Snow, R., & Altheide, D. (1979). *Media Logic*. Beverly Hills, 8, 1094-1096.
- Soldatenko, I. (2022). *Ukraine's Information Policy during Russia's Hybrid War against Ukraine*. DiscourseNet Col-laborative Working Paper Series, no. 8/4.
- Sprangers, J. (2022). *Enormt intresse för Lars Wilderängs krigsblogg: "Putin ljuger om allt"*. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/vastsvenske-storbloggaren-putin-ljuger-om-allt> [2023-09-11]
- Svenska Dagbladet. (2023). *Senaste nytt om kriget i Ukraina*. <https://www.svd.se/a/ja1n9q/konflikten-mellan-ukraina-och-ryssland-har-ar-senaste-nytt> [2023-11-20]

- Sveriges Television. (2022). *Senaste nytt om coronaviruset*.
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/senaste-nytt-om-coronaviruset> [2023-12-17]
- Sveriges Television. (2023a). *Senaste nytt om kriget i Ukraina*.
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/direktrapport-forsamrat-sakerhetslage> [2023-09-14]
- Sveriges Television. (2023b). *Kommentarsregler för SVT:s sociala medier konton*.
<https://www.svt.se/kontakt/kommentarsregler-svts-sociala-medier-konton> [2023-12-10]
- Sveriges Television. (2023c). *Senaste nytt om kriget mellan Hamas och Israel*.
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/hamas-attack-mot-israel> [2023-12-17]
- Sveriges Television. (2023d). *Allt om damernas handbolls-VM*.
<https://www.svt.se/sport/handboll/foelj-damernas-handbolls-vm--bept6r> [2023-12-17]
- Sveriges Radio. (2023). *Om Radiokorrespondenterna Ryssland*.
<https://sverigesradio.se/artikel/om-radiokorrespondenterna-ryssland> [2023-11-20]
- The University of British Columbia. (u.å.). *Alfred Hermida*.
<https://jwam.ubc.ca/profile/alfred-hermida/> [2023-11-07]
- TikTok. (2023). *svt nyheter*. <https://www.tiktok.com/@svt nyheter> [2023-12-01]
- TV4. (2022). *Bloggar om Ukraina varje dag: "Fyllt en lucka i rapporteringen"*.
<https://www.tv4.se/klipp/va/13802177/bloggar-om-ukraina-varje-dag-fyllt-en-lucka-i-rapporteringen> [2023-11-02]
- Twitter. (2023a). *Lars Wilderäng*. <https://twitter.com/Cornubot> [2023-12-15]
- Twitter. (2023b). *SVT Nyheter*. *Twitter*. <https://twitter.com/svt nyheter> [2023-12-15]
- Twitter. (2023c) *NOELreports*. <https://twitter.com/NOELreports> [2023-12-14]
- Wagnsson, C. (2023). Rysk informationspåverkan som varaktigt hot. *Statsvetenskaplig tidskrift*, 125(3), s. 649–668.
- Wayback Machine. (u.å.). *About the Internet Archive*. <https://archive.org/about/> [2023-10-23]
- Wilderäng, L. (2023a). *Om denna blogg*. <https://cornucopia.se/om-denna-blog/> [2024-01-12]
- Wilderäng, L. (2023b). *Läsordning böcker Lars Wilderäng 2023*.
<https://cornucopia.se/2023/06/lasordning-bocker-lars-wilderang-bocker/> [2023-11-02]
- Wilderäng, L. (2023c). *Färre än 400 av 20 000 till 700 000 bortförda ukrainska barn återförda till Ukraina – fortsatta extrema ryska förluster*.
<https://cornucopia.se/2023/10/uppdateras-farre-an-400-av-20-000-till-700-000->

[bortforda-ukrainska-barn-aterforda-till-ukraina-fortsatta-extrema-ryska-forluster/](#)
[2023-11-02]

Wilderäng, L. (2023d). *Integritetspolicy*. <https://cornucopia.se/privacy-policy/>
[2023-12-15]

Wilderäng, L. (2023e). *När jag ändå har er på tråden...*
<https://cornucopia.se/2023/12/nar-jag-anda-har-er-pa-traden/> [2023-12-18]

Bilaga 1, Kodschema kvantitativ innehållsanalys

Analysenhet: I studien analyseras ett inlägg åt gången.

Vilket medium kommer materialet ifrån?

SVT eller Cornucopia

Vilket datum är materialet publicerat?

År-Månad-Datum

Vad är rubriken för inlägget?

1) Anger skribenten vilka källor som använts?

Ja / Nej / Delvis

Instruktion: *Står det vart informationen är hämtad från?*

2) Finns det länk till källan?

Ja / Nej

Instruktion: *Med länk avses en länk som tar läsaren till den hemsida eller digitala plattform där skribenten hämtat informationen ifrån.*

3) Vilken typ av plattform refererar skribenten till? (Ja / Nej)

Svenska medier?

Medier från väst?

Ukrainska medier?

Ryska medier?

Nyhetsbyrå från väst?

Deepstatemap?

Twitter/X?

Telegram?

Andra sociala medier?

Övrigt?

Instruktion:

Denna fråga avser vart informationen i inlägget är hämtad från. Om flera plattformar används i inlägget anges ja på samtliga använda plattformar.

Nyhetsbyråer från Ryssland respektive Ukraina anges som ryska medier eller ukrainska medier.

Om SVT refererar till sig själva anges det som övrigt.

4) Om Twitter/X är plattform, vilket Twitterkonto avses? (Fritext)

Instruktion: *Ange enbart namnet på Twitterkontot.*

5) Vad är innehållet i källan? Uttalanden- eller material från... (Ja / Nej)

- Ukrainska politiker?
- Ukrainsk militär?
- Ukrainska myndigheter?
- Ryska politiker?
- Rysk militär?
- Ryska myndigheter?
- Politiker från väst?
- Ukrainska privatpersoner?
- Ryska privatpersoner?
- Privatpersoner från väst?
- Övriga?
- Okänt ursprung?

Instruktion:

Denna fråga avser vem eller vilka det är som uttalar sig. Vilket ämne som behandlas avses inte. Om flera personer eller organisationer uttalar sig anges ja på samtliga källor som finns med i analysenheten.

I de fall när det finns en länk till sociala medier och innehållet i länken inte beskrivs i inlägget, ska materialet från länken analyseras. Vem har publicerat materialet och, i vissa fall, vem är avsändare? Om det inte tydligt framgår vem som publicerat materialet kategoriseras det som "okänt ursprung".

Vem som är avsändare är aktuellt att ange endast då det tydligt framgår. Ett exempel på när denna följdfråga är applicerbar är när Twitterkonton som drivs av privatpersoner eller svarsalternativ "Okänt ursprung" publicerar videomaterial som skapats av rysk eller ukrainsk militär. För att det ska anses att det tydligt framgår ska materialet ha ett trovärdigt emblem och vara upprättat i en miljö som endast stridande vistas i. Vid tveksamheter anges inget svar på denna följdfråga.

När det tydligt anges att de ukrainska politiker som uttalar sig är tillsatta av Ryssland i ockuperade områden klassas de personerna som ryska politiker. Exempel från SVT "sa den rysk-installerade guvernören".

6) Skrivs det ut om uppgifterna verifierats eller om uppgifterna inte är verifierade?

Ja / Nej

Instruktion: Endast texten ska analyseras. Inga egna slutsatser ska dras utefter vilka källor som använts.

7) Är skribenterna transparenta med hur uppgifterna verifierats eller varför uppgifterna inte anses vara verifierade?

Ja / Nej

Instruktion: *Anges det vilket tillvägagångssätt som använts för att verifiera eller falsifiera uppgifterna? Endast texten ska analyseras. Inga egna slutsatser ska dras utefter vilka källor som använts.*

8) Kommenteras källornas trovärdighet och i så fall på vilket sätt?

Nej

Ja, de är trovärdiga

Ja, tydliga förbehåll

Ja, de bedöms som inte trovärdiga

9) Publiceras information som uttalat obekräftad?

Ja / Nej

Instruktion:

Med uttalat obekräftad avses ifall det står "inte bekräftad", "obekräftad", "inte kunnat verifieras" eller liknande.

Bilaga 2, Kodschema kvalitativ innehållsanalys

Analysenhet: I studien analyseras alla inlägg från samma datum.

I vilket medium publicerades texten?

SVT eller Cornucopia

Vilket datum publicerades texten?

År-Månad-Datum

Vilken är textens översta rubrik?

- 1) Teman. Vilket är textens huvudtema och vilka delteman finns?**
- 2) Ideologi. Är texten med och konstruerar något som naturligt, förgivettaget och/eller normalt?**
- 3) Språk i detalj. Vilka ord och formuleringsval används?**
- 4) Förväntade förkunskaper. Hur mycket förkunskap krävs för att förstå innehållet i texten? Finns det koherensluckor där bakgrunden inte beskrivs?**
- 5) Fördjupning av aktörer. Hur konstrueras textens aktörer? Som individer eller kollektiv? Tildelas de specifika egenskaper och i så fall vilka?**
- 6) Omvärldsanalys. I vilken utsträckning omnämns andra händelser i världen och dess eventuella påverkan på kriget?**
- 7) Tilltal. Hur riktar sig texten till läsaren? Genom vilka språkhandlingar skapar skribenten en relation till sina läsare?**
- 8) Interaktion. På vilket sätt bjuder skribenten in läsaren till interaktion på plattformen?**
- 9) Bilder. Hur bildsätts inläggen?**
- 10) Kommenteras källorna och i så fall på vilket sätt?**
- 11) Vilka möjligheter finns det till interaktion mellan läsare?**
- 12) Vilka möjligheter finns det till interaktion mellan läsare och skribent?**
- 13) I vilken utsträckning används dessa möjligheter?**